

BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJA LUKA

God II. Broj 60

Banja Luka, 15 oktobar 1954 Primjerak din. 10

PERIOD DO IZBORA ISKORISTITI ZA IZNALAŽENJE NOVIH OBLIKA RADA U OSNOVNIM ORGANIZACIJAMA

Već duže vremena vrše se pripreme za sprovođenje izbora u osnovnim i opštinskim organizacijama Socijalističkog saveza na banjalučkom sreću, a neke organizacije su već sprovele izbore.

Međutim, dosadašnja predizborna aktivnost ukazuje na neke slabosti koje je nužno otkloniti. Tako, na primjer, dobar dio gradskih organizacija u Banjoj Luci orijentisale su se u svojoj predizbornoj aktivnosti isključivo na upoznavanje članstva sa spoljno-političkim događajima i to, putem predavanja na jednom mjestu. Kako su organizacije brojčano velike, a prostorije za održavanje predavanja male, to je uspjeh ovakvog rada ograničen na mali broj i to najaktivnijeg članstva. Mnogo se korisnije u praksi pokazalo da se održavaju ulične konferencije na kojima se pored spoljno-političkih događaja pretresa i naša unutrašnja problematika (uspjesi u izgradnji socijalizma, izgradnji i dovršenju ključnih objekata, učešće masa u prvih zemljom preko radničkih i drugih savjeta, daljnji razvitak socijalističke demokratije i učešće masa u radu zborova birača itd.). Međutim ovakvih sastanaka i sitnog političkog rada bilo je malo u većini gradskih organizacija.

Za mnoge osnovne organizacije na selima karakteristično je da su upoznavanju članstva sa političkim događajima posvetile vrlo malo pažnje, a svoju predizbornu aktivnost isključivo iscrpljuju na rješavanju komunalnih problema (izgradnja škole, opravak puta itd.) i na takozvanom organizacionom srednjanju koje se ogleda u sakupljanju zaostale članarine, bez dovoljnog političkog objašnjenja ovog pitanja. Ovakvo postavljen rad nužno dovodi do izvjesnih teškoća sa kojima se susreću aktivisti Socijalističkog saveza. Tako, na primjer, u velikom dijelu naših sela stize mali broj štampe (Han Kola svega 2 primjerka »Borbe« a 1 primjerak »Banjalučkih novina«), članstvo slabo upoznato sa najvažnijim političkim i ekonomskim problemima, dok pojedini aktivisti svoj rad u Socijalističkom savezu shvataju samo kao rad na sakupljanju članarine. Baš zato što pitanje članarine nije dovoljno objašnjeno, što se dosada nije praktički polagalo računa u koje svrhe je utrošena sakupljena članarina, što je bilo pojava pronicavije sakupljene članarine (Ivanjska), spekulacija sa članarinom (Čelinac i Piskavica) u nekim seoskim organizacijama članstvo nerado daje članarinu. Ima i takvih pojava na selu da se od 5-6 odraslih u kući članom Socijalističkog saveza smatra samo domaćin kuće.

RAZD SOCIJALISTIČKOG SAVEZA MORA BITI SVEOBHVAATAN

Ako se polazi od osnovnog principa Socijalističkog saveza, da je on politički vaspitač masa, njihov organizator i mobilizator za učešće u društvenoj samoupravi, onda se mora ići za tim da rad u organizacijama bude sveobuhvatniji. Pozitivno je što je članstvo osnovne organizacije sela Štrba uzelo obavezno da će sprovesti izbore u domu kojega sada

grade, ali ako se sva aktivnost Socijalističkog saveza isključivo na ovom iscrpljuje, ako se ne postavlja pitanje društveno-političkog rada u tome selu, ako se ne radi o političko-prosvjetnom životu članstva, onda je takav rad jednostran.

Pored toga, za veliki broj organizacija na banjalučkom sreću karakteristično je da su malo pažnje posvećivale pitanju poboljšanja kulturno-prosvjetnog rada. Činjenica da su kulturno umjetnička društva nemasovna, da nemaju dovoljan broj članova (»Pelagić« ima svega oko 100 aktivnih članova, a društvo »Kasim Hadžić« samo formalno postoji, jer nema članstva, iako na području na kojem ono djeluje ima preko 3000 članova Socijalističkog saveza) govori da te organizacije nisu posvećivale pažnje pitanju kulturno-prosvjetnog rada, nisu razmatrale u čemu leže uzroci ovih slabosti.

Na selima je još vrlo akutno pitanje nepismenosti. Na opštini Han Kola oko 71% djece dorasle za školu ne pohađaju je. Međutim, pitanje opismenivanja se rijetko postavlja kao problem pred organizaciju. Ovaj propust se često pravi objektivnim nemogućnostima (nedostatak prostorija) a na taj način nastoje se izbjeći i opravdati i subjektivne greške. Dobar dio organizacija na opštini Bronzani Majdan je u toku predizbornih priprema postavio sebi zadatak organizaciju rada tečajeva za prosvjetno zdravstveno vaspitanje. Tako se vrše pripreme, za početak pčelarskog, kalemarskog i domaćičkog tečaja. Za početak domaćičkog tečaja vrše se pripreme i na opštini Han Kola.

KADROVI — PITANJE O KOJEM SE ŽIVO RASPRAV LJA NA PREDIZBORNIM KONFERENCIJAMA

Pitanje o kojem se živo raspravlja na predizbornim konferencijama je: koga birati u odbore osnovnih organizacija? Ovo pitanje se u ovako oštroj formi postavlja, radi toga što su neke organizacije na opštini Han Kola, Čelinac i Krupa na Vrbasu imale vrlo loše iskustvo iz rada odbora koje su birali. U Agincim Selu, Bastasima, Krminama, Sjutrašnici, Prnjavoru i još nekim odbor osnovne organizacije nije se sastojao po 7-8 mjeseci. U nekim selima su u odbor birani ljudi, koji se nisu toga zadatka htjeli primiti, a neki odbornici su odmah po izboru otišli u druga mjesta tako da odbor formalno nije ni postojao. Radi toga što je teret rada organizacije padao na jednog čovjeka, jer nije bilo kolektivnog rada i rukovođenja, mnogi dosadašnji odbornici nerado se primaju dužnosti.

Ima pojava neshvaćanja rada Socijalističkog saveza i kod po-

jedinih komunisti. Tako na primjer članovi Saveza komunisti u Šajegotini su energično odbijali da budu birani u odbor osnovne organizacije, a pristali su da ih izaberu u nadzorni odbor. Iz ovog njihovog stava mogu se izvesti dva zaključka i to da bježe od teškoća sa kojima bi se susreli u radu kao odbornici osnovne organizacije, i shvaćanje da su kao članovi Saveza komunisti pozvani da »nadziru i kontrolišu« rad Socijalističkog saveza, i ako baš oni trebaju da budu njegovi najaktivniji članovi.

ISKUSTVO IZ DOSAD SPROVEDENIH IZBORA

Na opštini Čelinac izborni su do sada sprovedeni u 10 organizacija, na Slatinu u 3 i u Zalužanjima u 2 organizacije. Izbori su pokazali da je članstvo pravilno shvatilo njihov značaj a to dokazuje u nekim selima (Dovići) 100% učešće na izbornim konferencijama.

Međutim neke organizacije su malo vodile računa o pripremi godišnjih izvještaja, tako da je rad ili potpuno ocrnjen ili je rečeno vrlo malo o greškama kojih je bilo u proteklom periodu. Ovaj problem trebalo bi ozbiljnije shvatiti i, na dosadašnjem iskustvu učiti se kako valja i treba da se radi. Obzirom na to da su do sad sprovedeni izbori pokazali da je članstvo shvatilo značaj izbora, te otuda mnogo masovni dolazak na izborne nego na predizborne konferencije, nužno iskrsava pitanje pred odbore osnovnih organizacija u gradu, koje broje preko 1000 članova, kako obezbjeđiti prostorije koje bi primile većinu članstva i kako im obezbjeđiti mogućnost glasanja.

Sve su to pitanja o kojima u pripremi godišnjih izvještaja treba na vrijeme povesti računa.

J. K.

PREDIZBORNA AKTIVNOST U SOCIJALISTIČKOM SAVE ZU KLJUČKOG SREZA U PUNOM JEKU

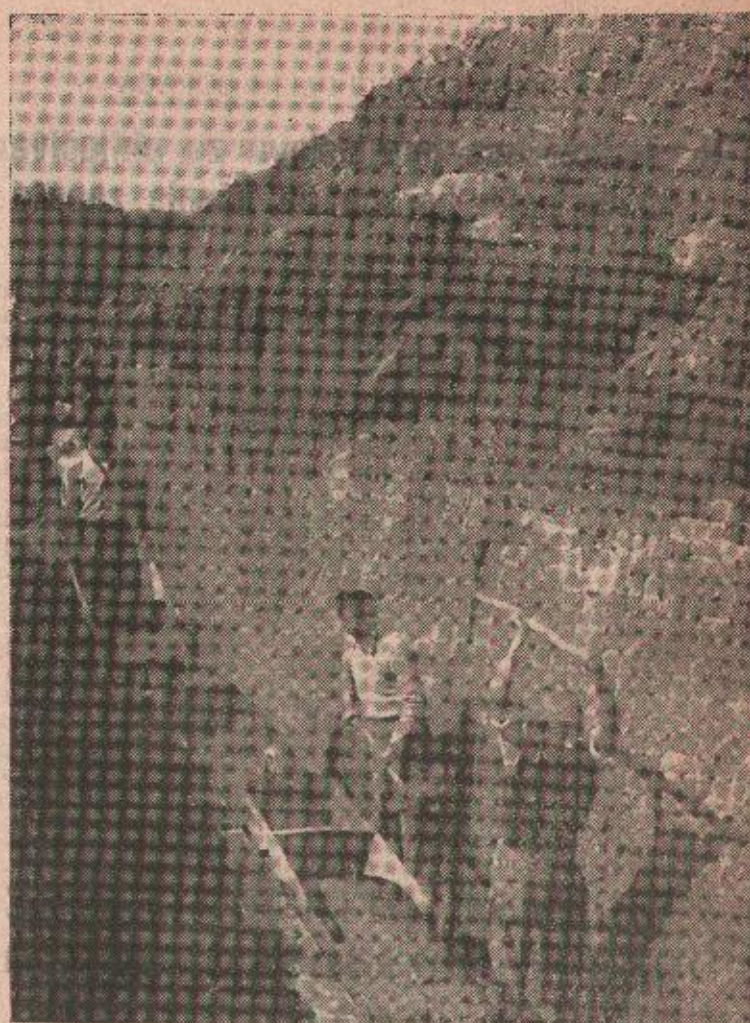
Izbori u organizacijama CCPN u Ključu će početi 15 oktobra. Sve se organizacije već pripremaju. One nisu usko shvatile izbore. U ovim priprema sve organizacije se se uključuju sa sporazumom o Trstu i važnijim političkim problemima. Središnje se pitaje evidencije i planirane članarine, dosadašnjeg rada i iskustva. Vidjele se i rad pojedinih organizacija i pojedinih. Prodirektovale se i o ljudima koji će doći u obzir za odbor. Sve je to široko postavljeno tako da se očekuje da će izbori u organizacijama CCPN biti ove godine svestrano politički pripremljeni.

C.

U Banjoj Luci se u organizacijama SSRN živo diskutuje o riješenom Trščanskom pitanju

Vijest da je naša vlada potpisala sporazum o riješenju Trščanskog pitanja odjeknula je odmah u organizacijama SSRN u Banjoj Luci. Ovih dana osnovne organizacije organizovale su predava-

nja sa diskusijom na kojima učestvuju većina članova SSRN intresujući se za pojedinih potpisanih sporazuma i odobravajući i ovaj napor naše zemlje da se očuva mir u svijetu.

Izgradnja puteva ušla je takođe u živu predizbornu aktivnost nekih osnovnih organizacija Socijalističkog saveza

BRIGA O DJECI PALIH BORACA

U preduzećima ima uslova za uključivanje djece palih boraca na učenje zanata

Tu skoro održan je u Narodnom odboru grada sastanak predstavnika radnih kolektiva Banje Luke na kome je razmatrano pitanje zbrinjavanja i uključivanja na škole i zanate djece palih boraca sa područja grada i sreza. Sastanku su pored predstavnika oba odbora prisustvovali i predstavnici Sreskog sindikalnog vijeća i Biroa za posredovanje grada Narodnog odbora grada.

Već na početku ukazano je da je na polju zbrinjavanja i uključivanja djece palih boraca u privredu i na škole, a koje ima u gradu i sreću prilično velik broj, učinjeno mnogo naročito za ove posljednje dvije godine. Međutim, istovremeno je uočeno da je na tom poslu bilo i izvjesnih nedostataka i propusta kod nekih preduzeća, o čemu je takođe bilo govora. Konstatovano je da ima primjera nerazumijevanja kod pojedinih kolektiva prema tom zajedničkom zadatku na polju socijalnog staranja i da se, a to je i sama diskusija pokazala — u izvjesnoj mjeri kod nekih privred-

Potpisivanje sporazuma o Trstu naišlo na veliko odobravanje u Mrkošiću

Sporazumno rješenje tršćanskog pitanja naišlo je na veliko odobravanje u Mrkošićkom sreću. O značaju sporazuma, zaslugi našeg rukovodstva za njegovo postizanje diskutuje svaki član Socijalističkog saveza.

Da bi značaj ovog sporazuma članovima Socijalističkog saveza bio još jasniji, da bi bio jasniji doprinos naših naroda u borbi za svjetski mir, po osnovnim organizacijama Socijalističkog saveza drže se političke informacije na kojima su govorili najuzdignutiji članovi Socijalističkog saveza. Ovim skupovima, u cilju manifestacije priznanja našem rukovodstvu za značajan doprinos u rješenu tršćanskog pitanja prisustvuju veliki broj članova Socijalističkog saveza radnog naroda.

Radnoj Juri

nih organizacija uvrijedilo shvatanje da je rješavanje ovog zadatka isključivo briga organa narodnih odbora. Da bi se ostvario što bolji uvjet u stvarno stanje, Narodni odbori sreza i grada formirali su zajedničke komisije i to komisiju za uključivanje djece palih boraca na zanate, komisiju za njihovo školovanje i komisiju koja bi se brinula o evidenciji imovine te djece. Komisija za uključivanje djece na zanate koja je svoj zadatak obavila sa puno savjesnosti, propala je u toku svog rada da postoje sve mogućnosti da se jedan veći broj ove djece uključi na izučavanje zanata u razna banjalučka preduzeća. Prema uvidu u sadašnje stanje u gradu i sreću postoji 232 djece palih boraca i žrtava fašističkog terora koja bi došla u obzir za uključivanje na razne zanate. Svu ovu djecu nije moguće uključiti na izučavanje zanata odmah, već bi to trebalo sprovesti postupno. U ovoj godini na zanate trebalo bi uključiti onu djecu koja bi već iduće godine inače prerasla potrebne godine za odlazak na zanat. Međutim ispostavilo se da kod prijema djece neka veća preduzeća u gradu odbijaju da ih prime ili su ih primili bez upute od Biroa za posredovanje rada.

Predstavnici preduzeća istakli su u diskusiji da u principu ne odbijaju prijem učenika — djece palih boraca, ali da se sa tim poslom prilično zakasnilo, pošto su sada već sva mjesta popunjena. Predstavnik željezničke radionice iznio je da je njegovo preduzeće tražilo četrdeset pitomaca za željezničku školu u Sarajevu, ali da nije dobio ni jednog pitomeca. Preduzeće »Rudi Čajavec« uputilo je u školu pri preduzeću »Karus« u Zemanu oko dvadeset pitomaca, ali nije naglasilo da su to djeca palih boraca, jer bi ih škola prvenstveno primila. Tvornica duvana, Autoprevoz, Vodovod, Pliva i druga preduzeća prema broju kvalifikovane radne snage i rasporedu radnih mjesta mogla bi da prime veću broj djece na izučavanje zanata, iako bi se ona oslobodila pomalo krutog gledanja na to pitanje da na primjer tehnološki proces proizvodnje rad po normi ili nedostatak strojeva za praktičnu obuku to onemogućuje.

Nastavak na drugoj strani

BRIGA O DJECI PALIH BORACA

U preduzećima ima uslova za uključivanje djece palih boraca na učenje zanata

(Nastavak sa 1. str.)

Drugo je pitanje odnosa staratelja prema dječim palih boraca. Prema jednoj posljednjoj anketi koju je vodio Narodni odbor sreza, utvrđeno je da u Banjašućkom srezu ima preko 1300 djece pod starateljstvom. Konstatovano je da su staratelji, naravno u granicama svojih shvatanja i mogućnosti, vodili računa o potrebama djeteta. Ima, istina, izvjestan broj staratelja koji se ne brinu mnogo za njihov razvoj i budućnost. Između ostalog oko četiri stotine ove djece je bez osnovne škole, iako su ona, obzirom na razvijenost školske mreže mogla da pravovremeno budu obuhvaćena školovanjem. Bilo je pojava, naravno usamljenih, da su neki nesavjesni staratelji bezobzirno eksploatisali djecu, davali ih u najam kod drugih selja-

ka i uzimali njihovu zaradu, pobirali prihode sa njihove imovine, a da takvi pojedinci nisu uzimani na odgovornost.

Na sastanku je zaključeno da se do 5. ov. mj. izvrši pored ostalog i revizija ugovora o učenju zanata koje su pravila neka preduzeća, pošto se pokazalo da su na zanate primana i djeca sa jednim ili oba roditelja čije je imovno stanje inače takvo da bi ih mogli izdržavati o svom trošku, a da se izvide sve mogućnosti za prijem što većeg broja djece palih boraca na učenje raznih zanata. To tim prije, što u Banjoj Luci postoje veće mogućnosti za zaposlenje nezbrinute djece palih boraca u preduzećima s obzirom na njihov sastav i broj stručne radne snage.

(6)

Pozitivan primjer Saveza boraca Bosanskonovskog sreza

NA ZANATE I ŠKOLE OVE GODINE UKLJUČENO PREKO 70 DJECE PALIH BORACA — SAMO U OPŠTINI KOSTAJNICA UKLJUČENO 44 DJECE

Za vrijeme ovogodišnjeg školskog odmora osnovni zadatak koga je rješavao Savez boraca Bosanskonovskog sreza ogledao se u nastojanju da se što veći broj djece palih boraca uključi na razne zanate i škole. Iako je ovo pitanje rješavano i ranijih godina, i pak ima još uvijek dobar dio djece koja nemaju višeg obrazovanja osim osnovne škole, a nisu izučili nikakav zanat da bi se osposobili za samostalno privredno vanje.

Unazad nekoliko mjeseci skoro na svakoj sjednici Sreskog i opštinskih odbora Saveza boraca diskutovano je o načinu i mogućnostima za uključivanje ove djece na zanate i škole. Bilo je tu mnogo teškoća i problema. Utvrdilo se na primjer, da neka djeca nemaju čak ni osnovnu školu ili imaju samo osnovnu školu, dok je poznato da je vrlo malo zanata koji se mogu izučavati sa osnovnom školom. Pored toga problema je bio i u tome kako izdržavati tu djecu u domovima i internatima. Jedna od najvećih poteškoća pokazala se u pronalasku mjesta gdje bi djeca izučavala određene zanate i škole.

Međutim i pored toga ipak je nađeno rješenje, tako da je u ovoj godini uključeno na razne zanate i škole preko sedamdesetoro djece sa područja sreza.

Posebno je došla do izražaja društveno politička aktivnost i puna inicijativa u rješavanju ovog tako važnog i humanog zadatka u organizaciji Saveza boraca na području opštine Bosanska Kostajnica. Samo sa područja ove

opštine uključeno je na razne zanate 44 ratne siročadi. Od toga na području sreza 10, u željezaru Sisak 4, Karlovac 10, Duga Resa 6 i još u nekim mjestima. Naravno, važno istaći kao pozitivan primjer i činjenicu da su pomnuta preduzeća pokazala puno razumijevanje u pogledu prijema ove djece na izučavanje zanata.

Većina ove djece dobila su stipendiju od Glavnog odbora Saveza boraca Bosne i Hercegovine i Narodnog odbora sreza Bosanski Novi. Tako da će oni za dvije do tri godine postati majstori svog zanata i uvrstiti se u redove svojih starijih drugova koji su već završili zanate i sada rade u našim tvornicama, fabrikama i rudnicima.

Milan Papić

I u Kotor Varoši podiže se dječji dispanzer

U neposrednoj blizini Sreske zdravstvene stanice u Kotor Varoši podiže se dječji dispanzer.

Na izgradnju ovog objekta do danas je utrošeno veliki dio novčanih sredstava odobrenih u ove svrhe. Radove izvodi građevinsko preduzeće »Pavao Radan« iz Banje Luke, koje se obavezalo da će do kraja ove godine građevinske radove u cijelosti završiti.

Obzirom na brojnost pacijenata rad u zdravstvenoj stanici bio je otežan. Međutim uređenjem dječjeg dispanzera smanjiće se brojnost pacijenata na zdravstvenoj stanici što će usloviti da će se moći veća briga pružiti bolesnicima, a time i njega i liječenje oboljeloj djeci.

U Baњoј Луци је одржана годишња скупштина учитеља

Prošle nedelje održana je godišnja skupština učitelja sreza i grada Banje Luke. Ovo je jedno od najvećih udruženja prosvjetnih radnika u našoj Republiци jer broji 236 članova.

Kroz referat i diskusiju vidjelo se da je bilo uspjeha u radu učitelja našeg grada i sreza. Danas se u osnovnim školama grada i sreza školuje oko 12.000 đaka, iako još ima sela u kojima sva djeca ne pohađaju školu, kao što je slučaj u Piskovini gdje u školu ne ide oko 70 djece. U postojećim školama, istaknuto je, rad učitelja je kvalitetan sa izjednačeno izučavanjem, a to je upravo rezultat zalaganja i predanog

odnosa većine učitelja prema svojem odgovornom radu.

Pored uspjeha u stručnom radu istaknuti su i uspjesi u vanškolskom radu na razvijanju kulturnog i prosvjetnog života u selima. Za uspješan rad nagrađeni su na ovoj skupštini šest učitelja iz sela i tri iz grada.

Posebno je nagrađena dugogodišnja poznata banjalučka učiteljica Zlata Terzić za rad na stručnom uzdizanju učitelja i učesnika Učiteljske škole.

Skupštini je prisustvovao predsjednik Zemaljskog odbora Udruženja učitelja drug Branislav Ivančić.

B. G.

Predizborna aktivnost u organizacijama socijalističkog saveza

AKTIVNOST ORGANIZACIJA SOCIJALISTIČKOG SAVEZA OPŠTINE BRONZANI MAJ DAN OGLEDA SE U SVESTRANIM PRIPREMA

Opštinski odbor Socijalističkog saveza u Bronzanom Majdanu već je održao nekoliko širih sastanaka na kojima je diskutovano o tome kako i na koji način što bolje osigurati pripreme za sprovođenje izbora. U prvom redu zaključeno je da se kroz jedan duži period u priprema za sprovođenje izbora pristupiti obilasku zaseoka u cijeloj opštini na kojima je raspravljano, a i sada se raspravlja o namjati članarime, srebnjaču evidencije i lokalnim komunalnim pitanjima. Takvih siđela održano je u ovoj opštini već oko 80 i sada gotovo nema zaseoka u kome aktivnosti nisu bili bar po dva puta. Ova forma rada pokazala se kao dobra, u nekim na primjer od osnovnih organizacija kao što su Doњи i Gornji Majdan i Obrvoac članarina je naplaćena 80—90%, a i evidencija je sređena.

Uspjeh ove forme vidi se i u tome da sva sela izlaze na opravke puteva i vodenica, na iznove škole, sječu šume za opštinsku zaradu i dovršenje nekih škola. Tu se naročito ističu organizacije Melina, Stratićka i Bronzani Majdan, koje su dobrovoljnim radom postigle iznos od oko 600.000 dinara. Članovi Opštinskog odbora Socijalističkog saveza pored toga dobili su zadatak da period od 10 do 17 ov. mj. iskoriste za pripremanje izložbenja osnovnih organizacija. Između 17 i 24 ov. mj. radiće se na tehničkim priprema, a 24 ov. mj. održaće se izbori u svim organizacijama Socijalističkog saveza na području ove opštine. Predviđen je zajednički datum za izbore u svim osnovnim organizacijama, da bi taj datum i dan sprovođenja izbora bio odraz grupe političke manifestacije članova Socijalističkog saveza ovog kraja.

Pored ovog što se u osnovnim organizacijama radi, i opštinski odbor Socijalističkog saveza sa svoje strane preuzeo je neke konkretne obaveze, a to je da će do izbora u osnovnim organizacijama uz pomoć osnovnih organizacija Kmečani, Melina i Obrvoac opraviti put u dužini od 13 km., tako da bi se u Kmečanima omogućilo otvaranje zajedne prodavnice. Isto tako odbor je otpočeo pripremu za izgradnju spomenika palim žrtvama u selu Bronzani Majdan za

koji će se do izbora pripremiti materijal, a treba da bude dovršen do 20. novembra. Opštinski odbor Socijalističkog saveza zajedno sa Savezom boraca i narodnom vlasti, pružio je ozbiljnu pomoć na obuhvatanju u škole ratne siročadi koja su ispisana. Sva ova djeca će do izbora biti obuhvaćena školovanjem.

Održan je i sastanak sa učiteljima i diskutovano o prosvjetljavanju članova Socijalističkog saveza na ovoj skupštini, te je tom prilikom zaključeno da će svi učitelji održati u toku ove školske godine zdravstveno-naučna i politička predavanja. Pored toga u novembru mjesecu otpočeće poljoprivredni tečajevi u svim selima za koje se više pripreme, dok će poljoprivredna stajanja dati stručna lica za vojarstvo i ratarstvo.

A. M.

Logorovanje pripadnika predvojnčke obuke iz Omarске u Приједору

U Приједору je ovih dana otpočelo logorovanje pripadnika predvojnčke obuke sa područja opštine Omarска na koje se odazvalo 100%. Nastavni kadar sastavljen je uglavnom od rezervnih oficira. Pored predavanja iz vojnih disciplina u nastavnom programu zastupljena su i politička, naučna i kulturna predavanja putem kojih se omladinci uključavaju sa stvarima iz nauke o kojima dosada nisu znali. Pored obilaska raznih preduzeća u kojima se upoznavaju sa načinom proizvodnje, omladinci su u krugu logorovanja izgradili fiksokulturno igralište na kome provode slobodno vrijeme.

Narodni odbor sreza u Приједору preuzeo je na sebe brigu oko ishrane omladinaца za vrijeme logorovanja, što je inače ranije pretstavljalo teškoću, obzirom na materijalne mogućnosti svakog od njih. Pored toga Narodni odbor donio je odluku da iz svojih sredstava iduće godine izradi uniforme za pripadnike predvojnčke obuke. Sa područja opštine Omarска logoruje preko tri stotine omladinaца.

H. LEMIR

U Čelincu osnovan Narodni univerzitet

Ovih dana je u Čelincu osnovan Narodni univerzitet, a čiji rad treba pretežno da se odnosi na kulturno prosvjetovanje sela. Univerzitet je osnovan pri Kulturno prosvjetnom društvu »Miloš Đujić« u Čelincu, koji je ujedno kao pomagajuće tijelo ovog društva. Prilikom formiranja izabrano je rukovodstvo univerziteta, koje je već izradilo plan rada za predavanje političkog i vaspitnog značaja, a koja će se održavati pretežno u više zaseljnim selima.

Pri formiranju Narodnog univerziteta KPD »Miloš Đujić« koje je dosada radilo kao jedna sekcija, sada je formiralo više sekcija i to: dramsku, muzičku, folklornu i fiksokulturnu aktiv. Za svaku sekciju je birano posebno rukovodstvo sekcija, kao i članovi koji će raditi u njoj. Iako je ovo društvo skoro osnovano, ono je do sada učestvovalo dva puta na festivalu kulturno prosvjetnih dru-

štava sreza i grada Banje Luke, gdje je uspjelo da bude među najboljima. Dosadašnji rad društva se uglavnom odvijao u davanju priredbi na igrankama gdje se učestvovala samo dramska i muzička sekcija, dok ostale nisu postojale. Ove godine pa nastavlja društvo je na svom sastanku donijelo zaključak o budućem radu, gdje je pored ostalog predvidjelo kolektivnu posjetu Narodnom pozorištu i bioskopima. U okviru dječije nedelje, prikazivani su filmovi za djecu i majke, koje je prikazivala Opšta bolnica iz Banje Luke, odnosno Higijenski zavod. I pored kišovnog vremena ovim predstavama je prisustvovalo oko 400 - 500 djece iz osnovnih škola, a uz to je pregledano oko 100 đaka od strane ljekara iz dječijeg odjeljenja. Pretstavki prisustvovali pored djece i odrasli, a naročito majke, pošto je prikazivan film o njezi djeteta.

Branko Samardžić

TEME ZA ZBOR BIRAJA Domski prostor

Pod ovim naslovom Savjet za prosvjetu NOG-a daje slijedeću temu:

U gradu imamo, uključujući i dječije prihvatilište, devet domova i internata čiji ukupni kapacitet iznosi 955 mjesta. Danas se u njima nalazi smješteno 1103 učenika i perškolske djece, što znači da su preko norme opterećeni sa 135 pitomaca. Da se sagleda težina problema domskog prostora u našem gradu, iznostimo, da se po privatnim kućama nalazi smješteno preko 500 učenika naših škola, većinom iz razloga što nisu mogli dobiti mjesta u internatima, kao i to, da dvije zgrade u kojima su smješteni đački dom »Mladen Stojanović« i dom učenika u trgovini Delebašino Selo ne odgovaraju osnovnim zahtjevima domskog prostora.

Od 1108 pitomaca, koliko ih danas ima po domovima, 615 pitomac su djeca palih boraca ili su pod starateljstvom, dok sa terena okolnih srezova ima smješteno samo 457 učenika koje izdržavaju njihovi roditelji.

U prošloj školskoj godini nalazili smo na teške slučajeve kod učenika koji su bili smješteni po privatnim stanovima. Mnogi od učenika su stanovali u nehigijenskim, skoro očajnim uslovima, a plaćali su dobro i štjelji, jer su se bojali da će, ako se »bace«, dobiti otkaz, pa kuda onda? Imali smo u maloj sobici smještenih i po desetak učenika, po dvoje u krevetu, soba koje se preko čime nisu zagrijavale, mještene djece kod bolesnih porodica, i tako dalje. I ove godine imamo sličnu situaciju. Mogli bi navesti niz slučajeva očite eksploatacije učenika od strane nekih nesavjesnih građana koji koriste nestajuća domskog prostora i niz slučajeva gdje nedostaju osnovni higijenski uslovi za rad i stanovanje učenika.

Obzirom na broj srednjih i srednjih stručnih škola u našem gradu i ubuduće će ostati, pa sigurno i povećati se priliv učenika iz drugih srezova u naš grad.

Iz izloženog se vidi da bi za zadovoljenje potreba učenika u gradu morali osigurati novi internatski prostor za smještaj oko 600 učenika. Međutim, to nije problem samo našeg grada, nego i svih okolnih srezova iz kojih dolaze učenici u naše škole, pa bi trebao zajednički materijalni napor narodnih odbora Dešanske Krajine da riješe ovaj problem gradnjom zgrada za internate. Kako je to stvar budućnosti, moralo bi se nešto učiniti i u ovoj školskoj godini da se poboljšaju prilike učenika koji stanuju kod privatnika. Bilo bi korisno da razredne starije obudu stanove ovih učenika kako bi se konstatovale realno stanje i mogle poduzeti odgovarajuće mjere.

V. V.

LOGOROVANJE SEOSKE OMLADINE U MRKOVIĆKOM SREZU

Prije dvadeset dana, otpočelo je logorovanje seoske omladine Mrkovskog sreza u Majdanu. Organizacija logorovanja je za razliku od ranije, ove godine mnogo bolja, pošto je ostvarena bolja koordinacija između Narodnog odbora sreza, Vojnog odsjeka i rukovodstva masovnih organizacija. Svi radovi oko pripreme nastavnog kadra, smještaja, ishrane i pastave obavljani su na vrijeme, što je omogućilo uspješan rad na obučavanju. U prvoj smjeni bilo je obuhvaćeno 135, a u drugoj 172 omladinca, koliko će približno biti obuhvaćeno i u trećoj smjeni. U logoru je organizovan zabavni život omladine, a povremeno se održavaju i razna predavanja.

P. JARIĆ

Raste grad pod kulama Tomaševića

Ne znam da li je ljepše posjetiti Ključ u proljeće ili jesen. U proljeće izgleda kao gruda raskvjetalih bijelih jorgovana, naročito kada se zazelene proplanci ispod Tomaševića kule i izbeharaju razasuti šljivici. A u jesen posjetio-ću pruža šarenilo jesenjih boja, kukuruznih njiva, bašči, blagih obronaka Šiše.

No u svakom slučaju Ključ je zaista romantično i historijsko bosansko mjesto na obalama rijeke i mirne rijeke Sane. Tiho je u Ključu, ali u toj tišini ima nečeg pri- jatnog i privlačnog jer ga priroda ukrašila svojim ljepotama, a letorija svojim burnim događajima.

Prvi put se spominje 1325 go- dine kao grad u Donjim Kraje- vima. U njemu je posljednje dane svoga života proveo posljednji bo- sanski kralj Stjepan Tomašević. I danas stoji njegova kula iznad grada na ostrim ključkim stijena- ma, upravo iznad sive klisure. Zub vremena ju je nagrizao, ali ostali su srednjovjekovni zidovi i kule. Vjeruje se da je tu skrivena i kruna bosanskih kraljeva. To kaže narodno predanje. Kralj je nije odnio u Jajce, a riječ odnesena ni u Carigrad. Sklonio se u ovaj tvr- di grad ispred Turaka. Mislilo je u ovoj tišini sačuvati krunu. Uhva- tiše ga Turci 1463 god. Predade im ključeve od gradova. Odvedo- še ga u Jajce i na jajačkom polju odrubio glavu. Time je pala Bos- na pod tursku vlast. Izgubila je svoju samostalnost i državnost. Srušila se feudalna bosanska dr- žava «Bosna šptom pada» — go- vorilo se u narodu kako kaže isto- rija.

Kula je imala i tajna vrata smještena iznad strmih i oštih stijena. Zatrpana su. Spuštala su se kao bunar u dubinu do Sane i služila su posadi za bježanje u slučaju krajnje nevolje. Samo su se mogli spustiti užetima. A mo- žda su tim hodnikom okruženim stijenjem dovlačili i vodu u slu- čaju opsade.

Kad bi znala pričati istoriju ova kula pričala bi kako je vidjela mnoge vojske osmanlijske, austri- ske, njemačke i talijanske. Vidjela je ljude i njihova oružja, bitke i pobjede. Pričala bi i o najnovijim borbama, o zapaljivim njemačkim bombama, ustaškim pokoljima, pri- čala bi o proleterskim brigadama, omladinskim pjesmama i prvoj rat- noj slobodnoj žetvi. Tu je glas slavina, tu vijekovi govore.

Izbrisani su tragovi rata

Milječne jesenje magle vuku se ključkim i ribničkim stranama. Kroz te magle naziru se bijeli i crveni krovovi ispod Šiše i novo- podignuti gradić.

Upravo prije deset godina pro- lazio sam ovim krajem. To su bile same ruševine i pepelišta. Ruše- vina na ruševini, kamen na ka- men. Nigdje kuće ni naroda. Još u ljeto 1943 godine Prva krajiška, Ribnički bataljon i bataljon Soko oslobodili su Ključ. Nijemci su iz aviona bacili zapaljive bombe.

Polu grada je izgorjelo. Kasnije borbe i najezde razru- šile su ga do temelja. U toku rata ostala je jedna jedina kuća dvo- spratnica u kojoj je bila partizan- ska komanda mjesta. I danas stoji kao spomenik mnogih patnji i po- bjeda.

Može se reći danas da su izbr- sani tragovi rata. Nema više tih ruševina. Ruke vrijednih građana uklonile su ih i uredile ovaj mali grad. Podignuta je nova stambena kolonija, zgrada Narodnog odbora sreza, osnovna škola, zgrada Niže gimnazije, novi hotel i čitav niz kuća. Iznad samog grada na jed- nom brežuljku dominira bijela dvospratna ključka bolnica. I lje- kare i rentgen i laboratoriju i sa- lu za operacije imaju. A u ratu sat pješice iznad Ključa, u šumi Jarici, pod bukvama i šatorima ležali su partizani sa ranama bez ruku i promrzlih nogu.

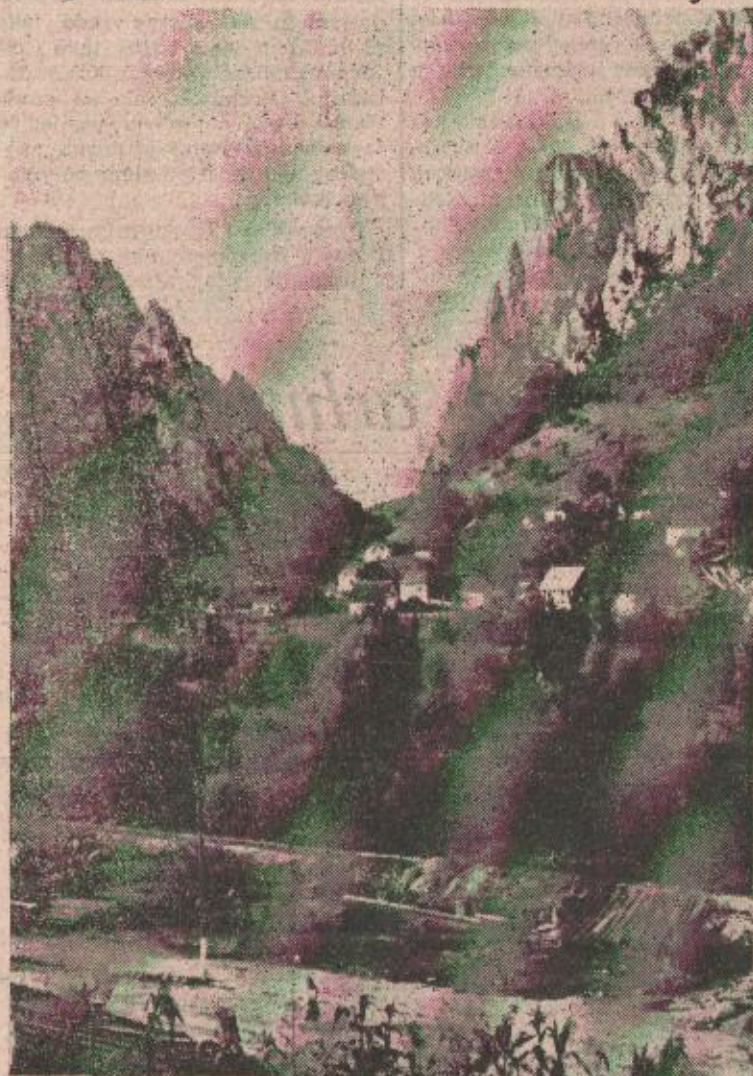
Malo je danas starih Ključana. Proгутala ih je ratna oluja i ra- sijala. Tu i tamo može se naći poneka iznemogla starica. Ali o- stala je omladina, došli su parti- zani iz Ribnika i Sanice koji su četiri godine ratovali. Ustanički je ovo grad. Podignuto je mnogo i veoma lijep utisak ostavlja na one koji su poznavali Ključ u ra- tu. Ali Ključani još nisu zado- voljni.

Oni kažu: dok su drugi podizali fabričke dimnjake mi smo morali podizati krovove nad glavom. Po- trebe su kad i kamo veće nego naše mogućnosti.

Taj ustanički narod je i danas sačuvao onu ratnu revolucionar- nost, toplinu i nesebičnost. Pri povratku sa kule sreo sam majku Vujinovića u crnini zadimanoj od hoda uz strmi put. Izgubila je tri sina, dva u Trinaestoj, a jedan je poginuo u Ključu. Pozvala nas je kući na ručak.

Niče novo u dolini Sane

Utonuo sam sav u ratne ključke uspomene u razgovoru sa pretsjod- nikom Narodnog odbora sreza dru- gom Mišom Popovićem. Nikad da

se ispričamo. Mlad je to čovjek sa velikim životnim iskustvom. Za vrijeme rata napadao je na ovaj grad i borio se u ovim krajevima. A odmah poslije oslobođenja još u partizanskoj uniformi došao je da iz zgarista sa narodom podiže nove domove. Zadovoljan je jer vidi plodove dugogodišnje borbe u krvi i rada u znoju. Uporedo sa razvojem ovog grada razvijao se i on. U ratu nije na sve to ni pomišljao, niti je baš imao tako jasnu pretstavu o svemu tome. Po znaje svaku kuću, svaki njen tem- elj, kvaku, prozor, građu i ljude. Težak je to bio posao. Ključ bez kuća, električnog svjetla, telefon- skih žica, bez školskih klupa, ško- la i nastavnika. Ključ u mraku i ruševinama. Počelo se polako opet sa narodom, dobrovoljnim rado- vima.

U razgovoru iznio mi je neke misli o daljem razvoju. Po svojim prirodnim bogatstvima Ključ ima sve uslove da postane bogata ko- muna. Plodna dolina Sane i Sa- nice, Zgonsko polje, Previđa i Do- nji Kaničak imaju odlične uslove

za razvoj zemljoradnje i povrta- stva. Brežuljkasti predjeli su po- desni za voćarstvo a planinski kra- jevi za stočarstvo.

Preko 53% ključke teritorije je pokriveno šumom. Zato imaju svi- jetle perspektive za razvoj drvne industrije. U Ključu radi pilana sa dva gažera a nosi ime ribničkog junaka «Rade Jovanića». Na La- ništu, je takođe preduzeće drvne industrije.

U Gornjoj Sanici će 1 aprila otpočeti radovi na gradnji fabrike šper-ploča i furnira na mjestu gdje je trebao da se podigne tekstilni kombinat. Izgradnja će koštati oko 800 miliona dinara. Trebalo bi je pustiti u pogon koncem 1956 go- dine. Zaposlila bi preko 450 rad- nika. Zaleđe ove fabrike je ne- iscrpno grmečkim šumama s jedne strane, a s druge strane povezano je sa prugom uskog kolosjeka sa Prijedorom, Banjom Lukom i osta- lim krajevima. Sama Sanička do- lina je poznata kao žitnica i vo- ćarski kraj. Već je u eksploataciji

Trebali bi je popraviti vlastitim budžetom, ali nema dovoljno sred- stava. U slabom stanju su i mo- stovi preko rijeke Sane, Ribnika i Sanice. Ovo je sve povezano sa daljim razvojem i napretkom. A još kad bi se uveo sistem navod- njavanja u saničkoj i sanskoj do- lini prinos žetve bio bi znatno bo- gatiji, dodao je Mišo Popović.

Kad bi imali mogućnosti da isu- šimo Orahovljansko polje na vi- soravni iznad Ključa prema Mrko- njiću došli bi šest hiljada hek- tara obradive zemlje.

To je zemljište danas pod vodom, barama i sjenokosima. Zato bi tre- bała velika sredstva i investicije. To je stvar budućnosti. A ovdje je zainteresovan i Mrkonjički srez. Ovaj kraj je izvezio prije rata oko 80 vagona šljive. Mnoga stabla jabuka, krušaka i šljiva su unište- na ili ostarjela. Poduzeli smo mje- re za unapređenje ove grane. Već imamo rasadnik velik 4 hiljade hektara sa 12.000 sadnica. Moramo privikavati seljaka da mnogo više zasađuju. Vlada ona stara navika: otac je ukalemio meni krušku, a ja ću svome sinu jabuku...

Stoka ljeti skapava od žeđi

Stočarstvo je razvijeno na ovom srezu, jer se nalaze bogate livade i pašnjaci na obroncima Šiše, Cr- kvenog, Busija, Resanovače, Vr- bljana, zatim na sokolovačkim, rat- kovačkim stranama i Sitničkom polju. Poznate su ovcе iz ovih kra- jeva bogate runom, mlijekom, s- rom i kajmakom. Pored ovaca gaj- se goveće. Poznata je bosanska bu- ša i durski bosanski konjići.

Ali Ključki srez je ove godine imao oko 18 miliona gubitaka u stoci. Po ovim stočarskim kraje- vima harao je crni pršt. Učinili su koliko su mogli. Obezbjedili su stručnjaka i otvorili su ambulantu za suzbijanje stočnih bolesti. Pret- sjednik smatra da bi trebalo podići veterinarsku ambulantu, koja bi imala dvostruki zadatak da suzbi-

ja i sprječava stočne bolesti s jed- ne strane i s druge strane da ih liječi. Trebala bi za ovaj srez naj- manje još tri veterinaru. U Pre- viđu će se organizovati rasplodna stanica bikova, konja i nerastova. Ta se stanica ne može podići vlas- titim snagama. Ove godine nisu došli u obzir. Republika bi trebala pružiti pomoć. Na srezu ima više vrsta stoke, te bi trebalo i više rasplodnih stanica. Nivo sijne sto- ke dostigao je predratni.

Veoma krupan problem u razvo- ju stočarstva je pitanje snabdje- vanja stoke sa vodom. To su bez- vodni krajevi. Da bi se seljac snabdjeo pitkom vodom, moraju iz Crkvenog, Resanovače i drugih se- la da prevale nekoliko sati pješice po strmim putevima na vrućini. Obično vodu prenose na semarima iz Ribnika. Izvora nema. Vodu sa strane dobavljaju. Stoka ljeti ska- pava od žeđi. Provedeno je podi- zanje vodovoda u Busijama, zatim bunara-cisterne u Crkvenom, Go- rnjem Ratkovu i Sokoluvi. I ovdje bi trebala pomoć.

Iako je ovo stočarski kraj ne vidjeh stočarske proizvode na pi- jaci. A u hotelu ne dobih sir iz ovih krajeva. Hotel je snabdjeven sa kačkavaljem.

Svećko ČULIBRK

Zašto se unapređenju ribarstva ne posvećuje veća pažnja

Krivolvstvo u nekim srezovima uzima sve više maha

Ratna puštošenja, zatim posli- jeratno masovno izlovljavanje, vrlo slabo poribljavanje riječnih tokova, česte sušne godine, neko- like jesenje i proljetne poplave, prolomi oblaka na vrelu rijeke Sane, Ribnika i Une i još uvijek veliko krivolovstvo, učinili su, da se na našim mnogim rijekama, a naročito rijeci Sani u čitavom to- ku, Saniču, Ribniku, Dabru, Un- cu itd. osjeti veliko pomanjkanje ribe, a naročito plemenite. Čak su pojedini tokovi rijeka na na- šoj oblasti ostali uopšte bez ribe. Da je ovakvo stanje na mnogim našim rijekama, mogu nam svje- dočiti mnogi primjeri. Tako, dok je prije rata svaki, pa i onaj naj- slabiji sportaš ribolovac mogao uhvatiti u izobilju pastrve, li- pljana i mladice na desetke ko- mada i kilograma, dotle je danas za jednog ribolovca veliki uspjeh dnevno ulova od 6-7 komada pa- strva, nešto malo više lipljana, a ulov mladice je rijedak.

Narodni odbor gradske opštine u Sanskom Mostu prije kraćeg vremena donio je odluku o za- brani ribolova na području gra- da u dužini od dva kilometra, da bi se riba u tom dijelu rijeke Sa- ne očuvala i umnožila. Ova od- luka za kratko vrijeme pokazala se veoma korisna. Međutim, po- družnica ribolovaca umjesto da

je donošenje ovakve odluke po- zdravila i borila se za njezino sprovođenje, samo po želji neko- liko članova tražila je od Naro- dnog odbora da se odluka povuče ili preinači, ali tome nije udovo- ljeno.

Da bi se ovo stanje popravilo i prišlo unapređenju ribarstva u sanskom, ključkom i donekle pri- jedorskom srezu, podružnice ri- bolovaca sa svojim članstvom tre- bale bi povesti odlučnu borbu oko suzbijanja krivolovstva, tamanje- nja vidri, kažnjavanja nediscipli- novanih članova, dobavljanja mla- da u što većim količinama i or- ganizovanja i otvaranja prirodnih mrestilišta uz pomoć organa na- rodne vlasti a za to postoje na o- vtim srezovima idealni uslovi.

Ove godine na unapređenju ri- barstva sigurno će se moći nešto učiniti. Dovoljno bi bilo da se za 1955 godinu, obezbijede materijal- na sredstva bar za podizanje brane na rijeci Dabru, čime bi se dobilo prirodno jezero i neiscrpno vrelo pastvre. Izgradnja ove brane stajala bi malih novčanih sred- stava, a Sanska komuna imala bi znatne priloge od prodaje mla- di, a osim toga razmnožavanje pastvrke pridonijelo da se u ovom kraju obnovi jedna interesantna i korisna grana naše privrede.

D. S.

Premijerom „Celjskih grofova“ otvorena je sezona Banjalučkog pozorišta

Izbor drame Bratka Krefta „Celjski grofovi“ na banjalučkoj sceni nije slučajna, jer poslije gledanja ovoga komada lako se uoči i književna i moralna politička vrijednost djela. Uspjela umjetnička obrada ličnosti i vremena, kao i naučno istomijski trenutak događaja govore o dobrim kvallitetama i piscu i njegovoj drami.

Obradi „Celjskih grofova“ i cjelokupnog kompleksa problema u njima i oko njih, njihovog života i vremena u kojem su živjeli B. Kreft pristupio je i kao književnik i kao sociolog. Kao književnik i poznavalac scene znalacki je komponirao iz istorijske istine radnju drame, razvijao je dinamično i u njenoj jednostavnosti veoma uvjerljivo. Kao sociolog — ostrim sjećivom duboko je zarezoao u plemićki organizam, razgolatio ga i prikazao u svojoj njegovoj golotinji i intimnosti. U sukobima, karakterima pojedinih ličnosti, u sliču što zrači jasnom izdiferenciranosti ko ide dobru a ko zlu, ima nešto veliko, šekspirovsko, nešto što daje ovoj drami duboke opšte ljudske note, široki okvire prikazivanja i neprolazno pravo postojanja.

Kreft je u ovoj drami, reklo bi se, ličnost i slučaj Veronike De-

vici, scena samog potpisivanja izjave, scena suđenja i finale drame.

Lik staroga grofa Hermansa s mnogo unutarnjeg proživljavanja dao je Dujan Biljuš. Njegov apsoljutički stav prema svemu što ga okružuje, patos u gestu i glasu unosili su onaj toliko potrebni stimulant vremena. D. Biljuš dubokim pomiranjem u suštinu osjećanja staroga grofa, njegovom surovom i odrješitom govoru i stavu znao je dati prizvuk sumnje i saznanja da njegovo društvo ipak uzmiče pred nečim novim. Premda je to istorijska činjenica, njegovi snovi o pripojenju drugih oblasti, zvučali su više halucinatorno, a, suđeći po njegovom držanju i svako eventualno ostvarenje tih snova izgleda mu u budućnosti kao ne-realna imaginacija.

F. Pejković prikazao nam se kao glumac širokih stvaralačkih mogućnosti. U ulozi Fridriha uspješno je iznio smještu osjećanja ljubavi prema Veroniki i egoističnih osjećanja životnog praktičara čiji je moral potpuno degeneriran. Barbaru — ugarsku kraljicu Zlata Jevremović dala je s puno vanjskog dostojanstva i profinjene unutarnje moći žena koja i kad je savladana strastima umije da ostane superiorna i ohola.

Urih — infantilni i degenerirani grofov sin bio je dobro i uspješno tumačen od Predraga Nikolića.

Lidija Bulajić, mlada glumica, koja u anatomske gradnje svoga lica ima ucrtno nešto što zrači radošću i optimizmom, maskom nije odgovorila i psihički i tjelesno izmučenoj ženi — Veroniki Desnički. Glumački je imala više uspjeha.

Hranislav Rašić u ulozi Gregora pokazao je svoju neobičnu nadarenost. Minimalnom gestom i grimasom uspio je dočarati unutarnju previranja koja nosi u sebi ovo lice.

Encas Silvius Pikolomini — diplomat, historik, pjesnik itd. bio je produhovijeno tumačen od Lj. Gerovca.

Svijetli lik revolucionarnog i pravdojubitnog juriste Pravdara, s mnogo iskrenih napora dao je mladi talentovani glumac M. Kandić. Njegovo neiskustvo dolazilo je do izražaja donekle u verbalnim duelima s lakusnim Lj. Gerovcem, ali svi naponi koje je uložio u granicama njegovih sadašnjih mogućnosti urodili su relativno dobrim glumačkim ostvarenjem.

Ostali učesnici u izvođenju ove drame doprinijeli su zajedničkim naporima da se ostvari dobra pretstava i postigne jedinstvo stila u glumi i ambijentu.

Ova pretstava ispunjava nas uvjerenjem da se naše pozorište kompletno dobrim umjetničkim snagama od kojih se može očekivati uspjeh i u slijedećim njihovim ostvarenjima u ovoj sezoni.

Keamal HALIMOVIC

Nove škole

Još jedna škola u opštini Ivanjska

OTVORENA JE ŠKOLA U JOSIPOVIĆIMA

Posljednjih dana ubrzano su završavani radovi na zgradi nove škole u Josipovićima. Do kasno u noć ljudi su radili da bi u najavljeni dan škola bila svečano otvorena. Uz prisustvo velike mase naroda i gostiju iz Banje Luke škola je 10 septembra i otvorena. Govorom druga Slavka Radića, načelnika Savjeta za prosvjetu i

kulturu NOS Banje Luke, otpočela je svečanost otvorenja. Povodom otvorenja škole govorili su i predstavnici političkih i društvenih organizacija iz Ivanjske a poslije zakuske priređene za pozvane goste nastala je narodno veselje.

M. Selman

Problemi školstva u Kotorvaroškom srezu su ozbiljni

Broj škola na teritoriji sreza neprestano raste — Upis djece i nedostatak učiteljskog kadra dva posebna problema

Kotor Varoš, malo sresko mjesto Bosanske Krajine, zbog svoga geografskoga položaja spada u mjesta koja su bezmalo potpuno pasivna u pogledu privrede, tako da se, kako sama varoš, tako i cijeli srez nalaze na republičkom dotiranju. Otrgnutost sela od grada donosi kao neminovnu posljedicu za sobom izvjesnu kulturnu zaostalost uopšte, a posebno po pitanju školstva.

Predviđenim Društvenim planom Bosne i Hercegovine za ovu godinu, data je dotacija u visini od 18

miliona dinara za izgradnju i dovršenje prosvjetnih objekata i u gradu i na teritoriji sreza. Od toga je dosada utrošeno 9.400.000 dinara na izgradnju nekih škola. Podignuta je osnovna škola sa četiri razreda u Maslovarama, škola sa dva razreda u Vlatkovićima, preuređene su četiri prostorije u združnom domu sela Živinica koje će služiti za učionice i izgrađen je jedan razred osnovne škole u Sokolinama. Sem toga radi se na dovršenju svih onih zgrada u kojima je smještena neka od škola, a takvih zgrada ima dvanaest.

No uprkos tome izvjesna sela kao što su Kablovi, Sibovi, Popovac, Baščina, Šolaji, Brgovi, Kobilje, Donji Vagani, Donja Grabovica i još neka, nemaju uopšte nikakvih škola niti su imala. Djeca iz ovih sela prinuđena su da prelaze sedam i više kilometara do prve škole. Kako to tvrde u Savjetu za nauku i prosvjetu, u izvjesnoj perspektivi biće riješeno pitanje škole i u ovim selima. Za sada je obuhvaćeno 45% djece došle za školu.

Poseban problem predstavlja nazadan stav roditelja djece planinskih sela, koja sprečavaju uopšte upis djece, a posebno ženske, u škole. Još je žalosnija stvar što se ta pojava može primijetiti i u samoj Kotor Varoši. Takvi roditelji, ukoliko već zbog zakonskih mjera nisu u stanju da spriječe svoju djecu da pohađaju školu, onda im uskraćuju knjige i potreban školski pribor. Ima slučajeva gdje roditelji zaista i nisu u mogućnosti da nabave djeci ono što im je potrebno za njihovo školovanje, ali u velikoj većini ta se pojava bazira na nekom unutarnjem otporu. U svakom slučaju Kotorvaroški pekar Tatar Huso nije u takvoj situaciji da svome unuku, koji je inače vrlo bistar i solidan učenik i dječko, kako to kaže direktor niže gimnazije iz Kotor Varoši, nije u stanju da o-bezbijedi onaj minimum koji je za školu neophodno potreban. Nažalost takvih kao što je Tatar Huso nije mali broj.

Pitanje kadra za 19 škola zaista je ozbiljno. Učitelji rade sa maksimalnim opterećenjem samo zbog toga što ih nema dovoljno. Iz istih razloga dvije škole u Gornjim Borcima i Šipragama uopšte ne rade. Ono učitelja koji dođu u sela, zbog slabih komunikacija i nešto težih uslova rada, gledaju na sve načine da odu sa sreza. Neki od njih odlaze na otsluženje vojnog roka u JNA, a njihova mjesta ostaju upražnjena. Popuniti ova mjesta zaista je teško. Sve u svemu pitanje učiteljskog kadra na Kotorvaroškom srezu je zabrinjavajuće i trebalo bi to pitanje u najkraćem roku po mogućnosti riješiti.

D.

BRATKO KREFT

sinicke stavio u drugi plan, premda se kroz njenu ljubav prema grofu Fridrihu osvjetljava sva vanjsina zbivanja i prosvjetljava unutarnji moralni lik članova grofovske kuće i pojedinaca u njoj i oko nje. Ukazujući na svu trulost tog društva, njihovih odnosa, na degeneraciju njegovu, na pojavu novog u društvenom razvoju, B. Kreft je obradom ovog istorijskog motiva bez sumnje dao značajan prilog za materijalističko shvatanje istorijskog razvoja.

Dobra inscenacija i autentični kostimi bili su velika pomoć reditelju da radnja od samog početka dobije neophodno potrebni vonj patetičnog feudalnog doba. Kako se čini reditelj Miran Herceg u ovoj režiji dao je u svojoj rediteljskoj koncepciji samo osnovne tonove, prepustivši stvaralačkim moćima glumaca da sami iznjansiraju raspoloženja i raspredu svoja osjećanja do najtananijih profinjnosti. Glumci su se međusobno nosili. Početna intonacija u pojedinim scenama održavala se, ali se događalo da su te intonacije u odnosu na druge slijedeće scene toliko različite da je djelo dobivalo pomalo fragmentaran karakter tako da je dinamika radnje često išla u cik-cak liniji. Takav, skoro konstantno talasasti intenzitet zbivanja nalazi svoju adekvatnost u stalnim oscilacijama realnog života, ali u zgusnutom tkivu jedne drame to mora da ima svoju zaobljenost pa da radnja poteče neuisušeno i ujednačeno. Međutim, imali smo scena koje će i glumom i rediteljskom razrađenošću ostati dugo u sjećanju gledalaca. Do majstorstva su uspjele scene ubijedivanja Fridriha od strane oca da potpiše izjavu o Veronikinoj kri-

In memoriam

Umjetnost scenske arhitekture

E S E J

— Ima nekoliko velikih imena, koja bi, izgovorena u tom trenutku, uspostavila prijateljstvo među nama, toplinu, jednodušnost — pisao je pjesnik Rilke o slavnom Rodenu. Književnik o kiparu. Veliki o velikom.

Ali, ima imena, koja nisu širom svijeta poznata i nisu osamljena i nisu daleko od svoje sredine. Ima imena, koja su možda samo popularna u njihovoj najužoj stvaralačkoj sredini.

... Treći je oktobar. S one strane Narodnog pozorišta, gdje ulaze članovi kolektiva, vidio sam crnu zastavu.

»Ko je umro«, upitao sam neočekivano. Čovjek iz Pozorišta me pažljivo pogledao. »Umro je naš drug Prije tri dana«, odgovori ozbiljna lica. — »Umro je Jenovac«, završi.

Čitam posmrtni list. »Jenovac M. Stevan, akademski slikar, preminuo dana 30 IX... u 44. toj godini... Senta 1. X...« Tražim biografske podatke. Godine 1929 završio je studije likovne umjetnosti u Beogradu. Slike izlaže u Novom Sadu, Beogradu, Sarajevu i ove godine u Banjoj Luci. Scenografijom i kostimografijom Jenovac se bavi od 1933 godine.

Pozorište je oduvijek bila, širokim masama, jedna od najpristupačnijih umjetnosti. A pozorišna umjetnost apsorbuje i druge: književnost, likovne umjetnosti, muziku. I nije samo gluma i režija bit jedne pretstave, nego se komedija, drama ili opereta može već osjetiti, kroz scenografske skice. A likovne umjetnosti, slikarstvo, kiparstvo i arhitektura, imaju najjednostavniji, najneposredniji i najpopularniji izraz u pozorišnoj scenografiji i kostimografiji. I Stevan Jenovac u ovoj svojoj zadnjoj godini života i rada, sa svojim saradnicima zastupa mišljenje, da baš pozorišna umjetnost (kao i film) daje najpotpuniji izraz likovnim umjetnostima u njihovoj cjelini.

Sjedim. I listam njegove skice. Gledam i vidim, oživljen minijaturalni svijet jednog beskrupuloznog društva u Nušićevom »Po-

kojniku«! Daleki Istok, tradicije i zaostalost u »Kvoj Lan«, dramatičanoj pripovijetci Perle Bak. Evo komada Daria Nikodemia »Jutro, dan i noć«. Pejzaž. Terasa u prednjem planu, bliža pozadina,

visoke kuće, a njihova unutrašnjost raskoš i elegancijom. Vrhovi velegradskih zgrada u tamnoj pozadini, uzdižu se, kao moćne bijele aveti s natpisom »Štampa«.

Stevan Jenovac

Scenografija Stevana

Jenovca obiluje markantnim bojama. One su skladne. U finim gradacijama, one se penju od bijele, sive, smeđe, zelene, pa sve do nebeske plave. Ili ovim redom: zelena, siva, ljubičasta. A često njegova scenska arhitektura ima jednu simboličnu cjelinu, počinjući i završavajući jednom istom bojom, na pr. crvenom.

I sve ove boje oživljene su u njegovoj odgovarajućoj kostimografiji, ali i sve prema zanimanju, karakteru i psihologiji lica.

čempresi i ruševine. I konačno horizont, brda i nebo. Ruševine od stubova dočaravaju ostalke grčke i rimske arhitekture. Radnja se razvija između dvije osobe. Ona i on! Tu je ljubav, kao vječna tema, stavljena u okvire klasične arhitekture.

U Erveovoj opereti »Marmoz Nituse«, scenska arhitektura, data je u romanskom stilu s karakterističnim polukrugovima, naročito kod samostana. Ima u toj scenografiji i primjesa gotske arhitekture u malim uskim i izduženim prozorima, kod zgrada kasarne, a što je i po mjestu i po vremenu adekvatno Erveovoj opereti.

Modernizam XX vijeka, ostvaren savremenom scenskom arhitekturom u dramatičnom Cošićevom romanu — »Silama«, kroz

Posljednje skice Stevana Jenovca su scenografija i kostimografija Leharove operete »Zemlja smiješka«. Boje i linije zadnji put su na sceni iz njegovog kista, ostvarene životno i realistično. I posljednji put, njegova scenska arhitektura upoznaje svoju publiku s originalnim prostorom i njegovim figurama, novim i nepoznatim.

Naš slikar Stevan Jenovac nije doživio starost, umire tako mlad. Umro je, kad su njegove boje i linije postajale najskladnije i najprirodnije i najsmjelije u svome jedinstvu, čak i suprotnog. Umire, kad je djelima postajao velik.

Boris KANDIC

NOVINE BANJALUČKE NOVINE

Bez obrazovanja proizvođača nema većih uspjeha na unapređenju poljoprivrede.

(Iz zaključaka poljoprivrednih stručnjaka na konferenciji u Sarajevu).

Za bolje spremanje i iskorišćavanje kuruzovine

Kuruzovina (kumuša) može da bude vrlo dobra stočna hrana naročito za goveda. Ona je često glavna zimska goveđa hrana u našeg zemljoradnika. Da li će kuruzovina biti bolja ili lošija stočna hrana i koliko će te hrane biti zavisi od mnogo čega. Najviše to zavisi o spremanju i čuvanju kuruzovine kao i o tome, kako se ona daje stoci.

Naši zemljoradnici mnogo griješe u spremanju i iskorišćavanju kuruzovine, pa zato i slabu korist od nje imaju. Ponekad im ona donese više štete nego koristi. Prije svega neki zemljoradnici ne žanju kuruzovine odmah po branju kukuruza već je ostavljaju da je vjetrovi, kiša i stolka taru i upropašuju. Svaki naš zemljoradnik previsoko žanje kuruzovinu računajući, da donji dio stabla bez lišća stoka i tako neće da jede. Međutim, svaki od njih vrlo dobro zna, da mu ti ostaci kukuruznih stabljika na njivi mnogo smetaju. Ponašanje smetaju mu pri sređivanju, sušenju i odvoženju poževane kumuše. Poslije pri oranju, branju i zasijevanju njive novim usjevom. Uviđajući to zemljoradnik začne, pa motikom siječe nepoževanu kumušu. Ali i posječene stabljike zapinju za plug, brnacu i sijačicu. Doznije one ometaju i novi usjev naročito strno žito i djetelinu u rastu, jer sporo trunu.

Osim svega ovoga nepoževana kuruzovina na njivi prouzrokuje još jednu štetu, koje zemljoradnik uopšte nije svjestan. Naš težak ne zna da u toj na njivi ostavljenoj kumuši prezimljuju crv, koji zna pojedinih godina da upropasti kukuruz vrteći mu stabljiku, metlicu i klip. Baš ove godine je crv kod nas nanio ogromnu štetu kukuruzu. Kuruzovina je ove jeseni puna ugo-

jenih crva, koji će u njoj provesti zimu i proljeće. Na početku idućeg ljeta ti crvi će se pretvoriti u leptiriće (moljce). Moljci će na krilima da potraže mlade kukuruze, pa će na naličju njihova lišća da snesu svoja jajašca. Iz tih jajašaca izleće se mali crvići, koji će da buše mlada stabla, metlice i klipove kukuruza. To znači što je god više kuruzovine ostavljeno na njivama, dvorištima, dubrištima i na drugim mjestima, poslije početka maja mjeseca, to će više crva biti na novom kukuruzu makar on i ne bio posijan na istoj njivi, na kojoj je bio ove godine.

Iz svega ovoga je jasno, da nije pametno ostavljati kumušu na njivi, niti je dobro ostavljati nepotrošenu kuruzovinu u »kumušnjacima« za iduću godinu. Isto tako je pogrešno ostavljati gole stabljike kuruzovine, sa kojih je stoka pojedla lišće, da služe za leglo kukuruzovog crva. Još je gore ogoljene kukuruzne stabljike sterati pod stoku i miješati sa stočnim dubretom kao što se to kod nas radi. Te tvrde i glatke stabljike ne mogu da upijaju osoke. One vrlo sporo trunu, pa smetaju pri čišćenju štale, pri slaganju dubreta na dubrištu, pri izvoženju, rasturanju i zaoravanju dubreta.

Opisamo greške naših zemljoradnika u sređivanju i u upotrebi kuruzovine. Na kraju ćemo iznijeti, kako te poslove obavljaju napredni iskusni zemljoradnici. Oni žanju kuruzovinu odmah po branju kukuruza i to žanju do same zemlje, slažu je i vežu u snopove. Povezane snopove kuruzovine upravljaju u kupe mećući po desetak snopova u jednu kupu. Kupe se redaju u prave redove kako bi prevoz bio lakši i brži. Kad se kuruzovina dovoljno prosuši, odvozi se u dvorište, pa se tamo slaže pod krov ili sadjeva u kamare ili kumušnjake. Ovakom spremljena kuruzovina se zimi pomalo siječe na sječkalici i isjeckana daje stoci. Kuruzovina se može sama davati, a još je bolje miješati je sa drugom hranom kao sa repom i sa mekinjama ili je poskropiti slanom vodom. Ogrizine od isjeckane kuruzovine mogu se sterati pod stoku, jer one se dobro miješaju sa izmetinama i lakše trunu. Ako se nelsjeckana kuruzovina polaže stoci, on-

da nepojeđene stabljike služe za gorivo mjesto drva. Nepotrošenu kuruzovinu, koja se zateče u gazdinstvu do početka maja, napredni zemljoradnici spaljuju, da bi spriječili širenje kukuruznog moljca.

Ing. Dragomir Đurđević

ODOBRENI VANREDNI KREDITI ZA JESENJU SJETVU

Narodna banka FNRJ uputila je ovih dana pisano republičkim centralama kojim ih ovlašćuju da nekim zemljoradničkim zadrugama i poljoprivrednim dobrima mogu izuzetno odobriti kredite za dopunska obrtna sredstva radi blagovremenog obavljanja jesenje sjetve.

U pismu je naglašeno da se ova vrsta kredita može odobravati samo onim zemljoradničkim zadrugama i poljoprivrednim dobrima koja zbog nesređenog poslovanja ne ispunjavaju uslove pune kreditne sposobnosti.

Krediti će se odobravati samo do 15. novembra, i to van konkursa. Rok u kome su poljoprivredne organizacije obavezne da vrate pozajmljeni novac ne može biti duži od devet mjeseci. Kamatna stopa iznosi tri posto.

Očekuje se da će vanredni krediti koje će sad dobiti poljoprivredne organizacije znatno uticati da se ubrza jesenja sjetva, jer, kako se ističe u obrazloženju bančine odluke, sjetveni radovi su mogli djelimično da budu dovedeni u pitanje zbog nesređenog poslovanja u nekim zadrugama.

KONFERENCIJA

o unapređenju poljoprivrede

14. i 15. okt. m. j. održane se konferencija na inicijativu narodnih poslanika osam srezova: Banja Luka, Prijedor, Saiskog Mosta, Srbica, Prizakora, Dubice, Gradacike i Kotor Varosha. Na ovoj konferenciji razmotriće se stvarno stanje naših nastojanja u poljoprivredi kao i rješavanje problema na što konkretnije načine.

Diskusija će biti vrlo plodna, jer će na ovoj konferenciji prisustvovati najistaknutiji poljoprivredni stručnjaci zapadne Bosne, zajedno sa privrednim i političkim rukovodnicima gore pomenutih srezova.

VAŠE DIJETE

NJEGA DJEČIJH ZUBA

Sve majke očekuju sa velikim nestrpljenjem i ljubavlju prve zubiće svoje djece, ali kad zubići već izbiju i kad su skoro svi na broju one obično zanemaruju da ih pregledaju. Međutim, veoma je važno ne samo da se prati izrastanje dječjih zubića, već da i oni od samog početka budu zdravi i da se tako održavaju. Medicinska nauka jednodušno je usvojila gledište da stanje usta i zuba ima najveći uticaj na dječje zdravlje. Zdrava usta i zubi najbolja su zaštita od bolesti. Pravo izrasli i zdravi zubi omogućuju pravilno žvakanje i dozvoljavaju uzimanje raznovrsne tj. pravilne ishrane. Bolesni zubi već kod male djece utiču da dijete bira hranu ili čak da je odbija. Osim toga, kvarni zubi smanjuju pažnju djeteta, koja je neophodna u školskom radu.

Pošto se i mliječni i stalni zubi stvaraju još za vrijeme trudnoće buduće majke treba, gdje god im je to moguće, redovno da odlaze u savjetovaništva za majke i da se pridržavaju uputstava ljekara u pogledu ishrane. Majke treba da unesu u svoj organizam dovoljno materija koje daju čvrstu gled zubima.

Dojenje je jedan od preduslova za razvitak zdravog djeteta, a posebno zdravih zuba i pravilno razvijenih vilica. Pokreti koje dijete vrši kada sisa veoma povoljno utiču na razvitak donje vilice, koja do izbijanja prvih zuba treba da dostigne izvjestan odnos prema gornjoj vilici. To se teško postiže pri vještačkoj ishrani.

Djeca koja se doje rjeđe imaju loše navike da sisaju prst palac ili cuclu. A sisanje prsta veoma nepovoljno utiče na razvitak vilice, na međusobni odnos vilica i položaja zuba, a da i ne govorimo koliko je ta navika nehygienična i štetna po zdravlje.

Kad odojče spava, majka treba da vodi računa da mu glava bude položena tako da bude nešto uzdignuta kako bi dijete bez teškoća moglo da zatvori usta i pravilno diše kroz nos. Samo ako dijete (koje nema nekakih smetnji u noću i ždrijelu) navikne mo da diše zatvorenih usta, kroz nos, vilice će moći da se pra-

vilno razvijaju te možemo očekivati da će i zubi biti pravilno postavljeni.

Mliječni zubi imaju dvojaku funkciju. Jedna je da omogućuje žvakanje čvrste hrane, a druga da obezbijede mjesto stalnim zubima — njihovim zamjenicima. Prema tome djetetu treba davati čvrstu hranu od trenutka kada ima čime da je drobi, a to je od druge godine života. Snažnim žvakanjem čvrste hra-

ne zubi se i sami u izvjesnoj mjeri čiste, desni jačaju, mišići za žvakanje kao i vilice razvijaju se, a sve to obezbjeđuje pravilnu funkciju ovih organa. Sve to nesumnjivo umanjuje mogućnost velikog broja oboljenja i anomalija kao što su: kvarenje zuba, oboljenje desni, nepravilan razvoj vilica, a prema tome i nepravilan položaj i odnos zuba.

Ali mliječni zubi ne služe isključivo za žvakanje od druge do šeste godine. Oni do 12-te godine služe za održavanje prostora za stalne zube. Preranim gubitkom mliječnog zuba, bilo kvarom ili vađenjem, postoji opasnost da stalnom zubu ne bude obezbjeđeno pravo mjesto nicanja, tako da on, ili uopšte ne nikne, ili nikne krivo i čak na pogrešnom mjestu.

Mliječni se zubi moraju održavati i njegovati kao i stalni jer, kao što vidimo, njihova uloga nije mala. Majke već od druge godine treba da četkaju dječji zube isto kao što čine i odrasli, naročito uveče prije spavanja. Poslije svakog obroka dijete treba bar dobro da isplakne usta. Djeci je četkanje zuba u početku zabava. Poslije im to pređe u naviku, tako da ih do početka mijenjanja već sama redovno četkaju.

Isto kao i odraslima i djeci se moraju, počev od treće godine, bar jednom godišnje pregledati zubi i svaka i najmanja nepravilnost i kvar ispraviti. Neka se majke ne boje da djecu vode zubnom ljekaru. Važno je da dijete u ljekaru gleda svoga prijatelja. Dijete će se tada radovati ako ga vode na pregled ili ako je potrebna neka mala opravka koja ne boli. Ali neka se majke ne čude što se dijete odupire kad ga zub već boli ili ako je slušao da zub boli kada se opravla ili što je još gore ako je zastrašivano da će mu zub izvaditi ako ne sluša i ne jede!

Još nešto treba roditelji da znaju. Zub koji nicne u šestoj godini (a koji se nalaze iza svih mliječnih zuba izniklih već u drugoj godini) stalan je zub koji se ne mijenja. Taj zub češće se i brže kvari, bilo zbog svog položaja, bilo zbog naše nemarnosti. A on može i treba da se sačuva jer je jedan od najvažnijih zuba, kako za žvakanje, tako i za raspored ostalih zuba. Ti zubi su glavni potporni stubovi za održanje nepčasnog svoda i usne šupljine uopšte. Zbog svega toga od bitne je važnosti da dijete što ranije žvače što više čvrste hrane, da se navikne da dobro i redovno četka zube i da odlazi zubnom ljekaru već od treće godine radi nadzora i blagovremene pomoći.

NOZEMOZA PČELA

(Nastavak sa 2 strane)

ne, dobre ventilacije, utopljanja, zaštite od vjetrova, dobrog saća, tišine na pčelinjaku, ako se nađe da je pčelac uginuo, može se sumnjati na ovu bolest. Zato od ovako, a i na drugi način stradalih pčela društava treba poslati iz svakog društva po 30 do 40 pčela u malom paketiću pravilno upakovanih Veterinarskom zavodu za istraživanje stočnih zaraznih bolesti u Zagreb ili Beograd. Daljnji znaci su kada pčele pri izlazu padaju skupljaju se u gomile i tu ugibaju. Srednje crijevo uginule pčele je krhko, sive do krećne boje. Ako neko društvo u proljeće jako slabi, može se smatrati da je oboljelo na ovu bolest. Bolest se najsigurnije utvrđuje makroskopskom pretragom.

Spriječavanje i liječenje od Nozemoze je vrlo teško. Treba uskladiti niz mjera pa tek onda očekivati sigurniji uspjeh. Jedna od najboljih bioloških mjera je proizvodnja mladih pčela u što većem broju. Ovo je naročito potrebno u proljeće kada stare pčele počnu naglo ugibati. Takvim pčelinjim društvima trebaju vrlo plodne i mlade matice. Jedan od važnih faktora je umjerenost toplota u košnicama. U proljeće proširenje košnica treba izvoditi vrlo oprezno tj. da se proširuje postepeno, nastojeći da cijela zapremina košnice uvijek bude ispunjena sa pčelama.

Najsigurnija mjera borbe protiv ove bolesti jeste uništenje potpuno uzročnika. Samo ovo je teško izvodljivo. Sva slaba društva najbolje je temeljito uništiti pred veće po povratku svih

pčela sa paše. Jačim društvima koja su manje zaražena mogu se oduzeti sve stare pčele pošto su one najviše zaražene. Ovo izvoditi u ono godišnje doba kada i ima najviše pčelinje paše.

Zaraženo saće najsigurnije je pretopiti u vosak. Pošto uzročnik ugiba na temperaturi od 60 do 65 stepeni Cel. za 10 do 15 minuta to se poslije pretapanja može opet upotrijebiti u pčelarstvu. Košnice se mogu raskužiti opaljivanjem plamenom let lampe ili sagorijevanjem gužvi slame, a mogu se raskužiti kuhanjem u vreloj vodi nekoliko minuta.

Od mjera predostrožnosti valja mnogo paziti na redovno, pravilno raskužavanje pojila i držati ih sa tekućom vodom tj. da voda brzo kapa na kakvu dasku, a u posudu da pčele ne mogu doći. Pčele ne hraniti medom za koji nije sigurno da potječe od zdravih pčela. Ne pripajati bolesna društva jačima. Med se može kuhati preko 20 minuta uz prethodno razređivanje 1:1. Sve mrtve pčele po pčelinjaku valja pokupiti i spaliti.

U suzbijanju i sprečavanju ove bolesti najviše mogu učiniti pčelarske organizacije uz pomoć veterinarske službe.

Mato Marić

Iz pastuvske stanice

Upute pčelarima za oktobar

U članku za septembar naglašeno je, da jesenji pregled sa prihranjivanjem i svim ostalim radovima treba bezuvjetno završiti sa polovicom mjeseca. Redovna je pojava, da ima ipak pojedinaca koji nisu dospjeli to da urade, a neki možda i iz nehata i gubitka volje, pošto je i ova godina podbacila. Pčelar ne smije biti malodušan, nego uporan i izdržljiv, jer u deset godina je samo jedna odlična, dvije do tri vrlo dobre, a ostale osrednje a katkad i uzamance po koja loša godina. Zato treba pčelar uvijek da živi u nadi i da pomogne pčelama da prebrode teške i za njih godine i da ih održi na snazi, — što u ostalom pravi poljoprivrednik čini na svom dobru i sa ostalom marvom, — pa mu uspjeh u pčelarenju neće izostati. Za to ovakvim — pošto mu se pčele već pripremile za zimovanje — preporučujem, da se ne daju zavarati možda još kojim lijepim danom, računajući da im neće naškoditi, pa da sad otvaraju i preturaju po košnicama, nego da ih rade ne otvaraju i ostave na miru. Ukoliko pčele nisu uspjele da sebi nabave dovoljnu zimnicu, bolje da im i sada doda u većim obrocima u roku od dva do tri dana barem oko 3-4 kg. šećera. Još bolje je da ih ne prihranjuje nego da ih ostavi na miru, pa ukoliko ima na raspolaganju dobar odgovarajući podrhum ili sličnu prostoriju, da ih nakon jačeg zahlađenja i prestanka izletanja, odnosno kad nastupe prvi mrazovi u iste smjesti. Ovakve prostorije ne smiju biti toplije od 7 gradi iznad nule, da su suve, da imaju pristup svježeg vazduha, odnosno da se mogu provjetravati, da su sigurne od miševa, mačaka i svakog drugog uznemiravanja, kao i da se mogu zamračiti. Osim toga, prostorija se ne smije upotrebiti ni u koju drugu svrhu, kao i da je osigurana od susjednog uznemiravanja. Nije bezuvjetno potrebno, ali i neće biti loše, ako se košnice tokom zime kod nastupa toplijeg kojeg dana (oko + 15 gradi u hladu) iznesu napolje radi pročišćavanja i nakon toga ponovo smjeste u podrhum, gdje ostaju sve dok ne nastupi lijepo vrijeme (obično u 1-oj ili 2-oj dekadi mjeseca marta).

Košnice koje i preko zime ostaju na istom mjestu (na otvorenom prostoru) treba pripaziti, da im voda sa streha ili sa grana, kao i kod topljenja snijega, ne pada u kapljicama na košni-

ce. To pčele uznemiruje, uslijed čega će biti na proljeće mnogo ljuće, a mogu radi preobilnog trošenja hrane dobiti proliv, pa i uginuti. Zemljište pred pčelinjakom treba da je ravno, bez udubina, u kojima se stvaraju lokve i kaljuže, a nije loše da se ispred cijelog pčelinjaka naspe sitni pijesak, radi brzog i lakšeg sušenja u proljeće, a pripomoći će i pčelama pri njihovom proljetnom povraćaju sa pašne, ako padnu na zemlju, da se lakše ponovno uzdignu i domognu svoje košnice. Pri povoljnim danima u ovom mjesecu, ako bi pčele uzletale, biće i povoljan znak za njihovo zimovanje, pošto mlade pčele, koje su se izlegle u septembru imaju stvarnu potrebu za češćim izletanjem i pročišćavanjem. Takve izlete ne smije pčelar da ometa i da se boji, da sunčano svjetlo dopire do košnica, pošto im ono ne škodi, kao što je to slučaj sa proljetnim suncem, od kojega trebaju da su zaštićene.

Zemljoradnička zadruga u Kobatovcima pored ostalih grana bavi se i pčelarstvom

Košnice sa dovoljnom zimnicom, naročito na okvirima na kojima se doskora razvijalo leglo, mogu ostati na svom mjestu (na otvorenom prostoru) kroz cijelu zimu, no i njih treba pomoći i zaštititi od propuha i hladnoće, tj. utopljiti ih. Neki pčelari ostavljaju čak i sve okvire u košnici, pa čak i potpuno prazne okvire, što naravno ide na štetu zimnice, pa i pčela jer moraju zagrijavati veći prostor. S toga je racionalnije prazne i od pčela nezauzete okvire bezuvjetno povaditi, pa čak slobodno i one, koji imaju i meda ispod 1,5 — 2 kg., naravno same u slučaju da na onim koji

ostaju ima dovoljna zimnica. Iza preostalih okvira treba umetnuti pregradnu dasku, pa prazan prostor iza nje popuniti suvim materijalom (talašikom, novinskim papirom, a ponajbolje drvenom vunom koja se upotrebljava za pakovanje stakla). Na poklopac treba metnuti veći sloj novina, pa na ovo krov od košnice, — u koliko košnica nije smještena u pčelinjaku — koji mora biti prekriven (plehom ili terisanim papirom) da ne prokivava. I ovaj posao treba obavljati tiho bez lupe i uznemiravanja.

Već i u ranijim uputama je navedeno, da treba trutovsko, staro neupotrebljivo, pa i radiličko saće, koje je nepravilno izgrađeno ili djelomično oštećeno, pretopiti. Dobro radiličko saće, naročito u kojem se već razvijalo i leglo, najbolje se može očuvati, ako ga složimo u prazne sanduke, odmah sumporismo i to ponavljamo svakih 15 dana, (jer sumporisanjem se ne uništavaju jaja, nego samo cr-

vi), dok ne nastupe hladniji dani. Tada nakon zadnjeg sumporisanja treba poslagati sanduke jedan na drugi, dobro ih zapušiti, da se moljac ne može uvlačiti, a još bolje je oblijepiti ih dobro papirom i tako ostaviti do proljeća. Ko ima zgodan tavan može ih i bez sumporisanja lako sačuvati, ako ih onako otvoreno poslaže na dvije letve, koje su obješene na jaču žicu, ali tako da više prilično ispod gređa, kako miševi ne bi imali pristupa. Okviri treba da stoje u pravcu prozora odnosno propuha. Saće ovako ostavljeno na svijetlom i promajnom mjestu moljac ne napada ni za toplijeg vremena.

Jovan Prokopić

Nozemoza pčela

Nozemoza je zarazna bolest odraslih pčela čiji uzročnik je jedna praživotinja Nozema apis. Živi i razmnožava se u površinskom sloju epitela srednjeg crijeva, uslijed čega dolazi do poremetnji i smetnji varenja hrane.

Ova bolest je dosta raširena po raznim drugim zemljama, a ima je i kod nas u mnogim krajevima ali nije još otkrivena. Utvrđeno je da se nalazi u velikoj mjeri na području našeg i susjednog sreza Gradiška. Tamo je počinila velike štete, naročito na pčelinjaku državnog poljoprivrednog dobra Topola. Ne može se tvrditi da je nema ni na našem srezu Banjalučkom, što mora pobuditi kod nas opreznost.

Otpornost spora Nozema apis nije jaka prema vanjskim faktorima kao što su oblici nekih drugih mikroorganizama. Ona se može za kratko vrijeme ubiti mnogim kemijskim sredstvima kao što su: karbolna kiselina, betanaftol, salicilna kiselina, mravinja kiselina, formalin i neka druga.

Ovom oboljenju podliježu i matice i radičica i trut. Na leglo ne prelazi. Matica se zaražuje najčešće kada uzima samo med. Radičice se mogu zaraziti u svako doba, a najčešće od 12 dana starosti.

Uzročnik dolazi u srednje crijevo sa hranom gdje prodiere u epitelne stanice crijeva i razmnožava se. Na taj način se oštećuje sluzokoža srednjeg crijeva te nije u stanju da potpuno svari hranu koja se kao takva u obliku vodnjikave tekućine izbacuje van.

Sva društva koja su jače zaražena u jesen i ne dočekaju proljeća pored svih povoljnih uslova za zimovanje. Bolest se širi unutar pčelinjeg društva izmetom od zaraženih pčela, naročito za lošije vrijeme kada dolazi do ostavljanja izmeta u košnici. U pčelinjaku pčele se brzo zaražavaju grabežom, zalijetanjem pčela u druge košnice, pojačavanjem pčela međusobno, rojenjem, pčelarskim priborom, košnicama itd.

Znaci bolesti najviše se pojavljuju na starijim pčelama. Vanjski znaci su teško uočljivi. Povremeno se osjeća povećanje zadka i proljev koji je blijedo sive do krečne boje. Uprljane pčele od proliva su svijetle i vlažne. Znaci na pojedinoj pčeli pojavljuju se najviše pred uganjanje pčela. Bolesne pčele pri izletu padaju na tlo, pokušavaju poletjeti, ali im to ne uspijeva, skakuću, povremeno lepezaju krilima itd. Pored obilja dobre pravilno razmještena hra-

(Nastavak na 3 strani)

OSNOVI PRIRODNE I UMJETNE ISHRANE DOJENČADI

Smrtnost dojenčadi je u većini naših krajeva vrlo visoka. Poslije rata je ona skoro svugdje u zemlji u postepenom opadanju, ali još uvijek od 100 živorođene djece 10 a u nekim krajevima i do 20 djece ne doživi kraj prve godine života. Jedan od najvažnijih razloga ovako visoke smrtnosti dojenčadi je nepoznavanje osnovnih pravila prirodne i umjetne ishrane.

Svakoj su majci iz iskustva dobro poznate sve prednosti ishrane dojenčadi majčinih mlijekom. Nikakva umjetna ishrana, pa niti ona najsigurnija, ne može niti približno zamijeniti majčino mlijeko. Majčino je mlijeko prilagođeno potrebama rasta djeteta i njegovim probavnim sposobnostima, sadrži više C vitamina i željeza, prenosi sa majke na dijete obrambene tvari protiv raznih zaraznih bolesti koje ga makar u prvim tjednima ili mjesecima života mogu zaštititi od tih bolesti. Osim svega navedenoga, a što je naročito važno, majčino je mlijeko sterilna hrana tj. ukoliko je majka zdrava ono ne sadrži klice zaraznih bolesti.

Prvih dana nakon poroda količine mlijeka su neznatne, pa već tada počinje strah kod mlade majke da neće imati dosta mlijeka. Od četvrtog dana pojačava se izlučivanje, a sa dva tjedna već dojenče posije oko pola litre mlijeka dnevno. Tokom prvog tjedna života mogu, uslijed malih količina mlijeka, kod novorođenčeta nastupiti neke smetnje kao povišena temperatura, pospanost i tromost kod sisanja. Sve ovo možemo izbjeći ili ukloniti ako nakon svakog podoja damo djetetu da pije onoliko čaja koliko može. Neophodno je potrebno da se za sve ovo vrijeme dijete doji svako tri sata, jer će samo redovito ispražnjavanje dojki biti podražaj za jače izlučivanje mlijeka. Obično se preporuča da se dijete doji pet puta dnevno tj. svaka četiri sata, od 6 sati ujutro do 10 sati uveče. Noćni odmor od 8 sati je često neodrživ, pa ćemo ako to dijete uporno traži dozvoliti jedan noćni podoj. Broj podoja i razmak između pojedinih podoja nije nikakvo pravilo. Slabiju dojenčad i nedonoščad treba dojit češće, a zdravom normalno razvijenom dojenčetu kod majke koja ima dovoljno mlijeka dozvoliti ćemo da samo regulira svoju ishranu.

Kako treba dugo dojit dijete i kada ga treba odbiti od grudi? Preporuča se obično da se dijete odbije sa devet mjeseci, ali će za naše prilike, a pogotovo na selu, biti sigurno bolje da dojenje traje do navršene prve godine života.

Prirodna ishrana uz pravovremeno dodavanje voćnih sokova, nekog preparata D vitamina, povrća, žumanjaka, mesa itd. gotovo je garancija pravilnog razvitka i zdravlja dojenčeta. S druge strane isključivo prirodna ishrana za vrijeme cijele prve godine života ili čak i dulje, što kod nas naročito na selu nije rijetkost, često će ozbiljno ugroziti zdravlje djeteta.

Svako dojenče moralo bi već prvog mjeseca života dobivati neki preparat D vitamina da se sprječiti nastanak rahitisa od kojeg dojenče obično oboli koncem prvog tromjesečja života. Radi nedovoljne količine C vitamina u ženinom mlijeku neophodno je potrebno da već u drugom mjesecu svakodnevno damo dojenčetu voćni sok. Praktički je svejedno damo li sok od jabuke, mrkvice, limuna, naranče ili rajčice, važno je da jedan od navedenih sokova dojenče dobije. U četvrtom do petom mjesecu damo žumanjak tvrdo ili mekano kuhan ili pak najbolje sirov. Damo ga najprije u malim količinama pomiješanog u drugoj hrani i postepeno povisujemo do jednog žumanjaka dnevno.

Povrće koje je nosioc željeza i minerala dati ćemo dojenčetu u dobi od pet-šest mjeseci. Najbolje je da podoj u podne zamijenimo obrokom povrća. Povrće mora biti u početku pasirano, a u dobi od osam-deset mjeseci isjeckano da se dojenče privikne na čvršću hranu. U početku će biti najbolja mrkvice a kasnije prelazimo na krompir, špinat, cvjetaču itd. Meso koje je kao i povrće važan nosioc vitamina, a osim toga najbogatiji izvor bjelancevina treba davati u dobi od osam-dvanaest mjeseci najprije pasirano kasnije mljeveno i konačno isjeckano. Ako majka nema dovoljno mlijeka mora pravovremeno, dok još nije dijete uslijed podhranivanja oslabilo, preći na dvovrsnu ishranu. Do dva mjeseca može nakon svakog podoja davati polovinsko kravlje mlijeko, treći mjesec dvotrećinsko kravlje mlijeko sa rižinom sluzi, a nakon tri mjeseca punomasno kravlje mlijeko zakiseljeno limunskom kiselinom. Vrlo je važno kod toga da se dijete i dalje redovito svaka tri ili četiri sata doji. Najbolji uspjeh dvovrsne ishrane možemo očekivati ako dojenče dobije više majčinog mlijeka nego hrane koju dodajemo. Kada majka ima samo neznatnu količinu mlijeka, svega 100-200 grama dnevno, onda od ovakve dvovrsne ishrane nema nikakve koristi, i moramo preći na umjetnu ishranu.

Kod svake umjetne ishrane najvažniji je kvalitet kravljeg mlijeka. Stoka mora biti pod stalnom veterinarskom kontrolom naročito obzirom na tuberkulozu. Odmah nakon muženja mora se mlijeko filtriranjem očistiti od grube nečistoće. Preporučuje se da se potrošač uvjeri o higijenskim i zdravstvenim prilikama u kućanstvu iz kojega dobiva mlijeko za svoje dojenče. Od velike je važnosti savršena čistoća posuda u kojem se kuha mlijeko. Nakon što je mlijeko iskuhano mora se naglo ohladiti i stalno držati pokriveno na hladnom mjestu. Ako se mlijeko polagano ohladi razvijaju se u njemu klice koje uzrokuju raspadanje mlijeka, a produkti raspadanja mogu ozbiljno ugroziti zdravlje djeteta.

Od mliječnih mješavina za dojenče najviše kod nas upotrebljavaju polovinsko kravlje mlijeko, dvotrećinsko kravlje mlijeko sa rižinom sluzi i kiselo mlijeko zakiseljeno limunskom kiselinom ili limunovim sokom. Prva dva mjeseca damo polovinsko kravlje mlijeko sa rižinom sluzi, u trećem mjesecu prelazimo najprije na dvotrećinsko kravlje mlijeko sa rižinom sluzi, a zatim na kiselo mlijeko. Trećinsko mlijeko koje se ranije vrlo često upotrebljavalo vrlo je štetno. Njegova hranjiva vrijednost je vrlo niska, pa i kraća upotreba ovakvog mlijeka može uzrokovati teška stanja podhranjenosti koja se kasnije niti optimalnom ishranom često ne može korigirati. Kako kod prirodne tako je i kod umjetne ishrane dojenčeta neophodno potrebno pravovremeno dodavanje D vitamina, voćnih sokova, žumanjka, povrća, mesa itd. na isti način kako je to gore ukratko opisano.

U našim ambulancama, savjetovalištima i bolnicama svakodnevno se vide djeca oštećena nepravilnom, najčešće jednostranom ishranom. Zdravlje, napredovanje i rast dojenčeta uvjeko ovise u znanju, savjesnosti i čistoći majke koja ga hrani. Nepoznavanje osnovnih pravila ishrane dojenčadi kod velikog broja naših majki, pogotovo na selu, mnogo doprinosi visokoj smrtnosti kod nas. Samo ustrajnim zdravstveno-prosvjetnim radom kroz dječje dispanzere i savjetovališta za dojenčad, te predavanjima i praktičnim radom uspjeti ćemo postepeno iskorijeniti sve štetne predrasude o ishrani i njezi dojenčeta i smanjiti smrtnost naše djece.

Dr. M. Mrakovčić

Sport

ОДРЖАН ЈЕ ПЛЕНУМ ПОТСАВЕЗА

ДЕЛЕГАТИ КРИТИКОВАЛИ ДОСАДАШЊИ РАД

Прошле недеље (10-X) у Бањој Луци је одржан проширени пленум Бањалучког ногометног потсавеза.

Из дискусије делегата клубова, кроз бројне примјере избијало је неповјерење клубова према Управном одбору Потсавеза. Чланови управног одбора Потсавеза из унутрашњости, изнијели су поразну чињеницу која говори да о раду управног одбора пишу били уознањавани, а камо ли да су учествовали у раду одбора при рјешавању акутних проблема. Делегати су изнијели мишљење да би оваквог пленума требало чешће одржавати, како би одбор Потсавеза имао што бољи увид о стању на терену, односно како би Одбор чешће што мање грешака у својој раду. У периоду од задњег проширеног састанка — који је одржан прије пола године (!), искрели су многи проблеми који су могли бити правилније ријешени само да су изиђели пред пленум, а не рјешавани у кругу малог броја чланова одбора. Стекао се утисак да су клубови једва чекали овакав пленум, како би могли ставити све примједбе — а њих има доста, и указати на низ неправилности у раду одбора Потсавеза.

Јасно је да делегати клубова нису задовољни са радом одбора Потсавеза, јер су чланови одбора из Бање Луке занемарили свој позив одговорности, јер нису имали ствари у својим рукама и јер нису правилно поступали — рјешавали ствари.

Пленум је дошло ријешење да се Подгумач (Сански Мост) — којег је Потсавез био брисао (!),

поново укључи у групно првенство. Поред тога пленум се је сложио са приједлогом тузлачког потсавеза по коме би прваци потсавеза ушли директно у зонску „А“ лигу.

О многим стварима није на овом пленуму било говора због краткоће времена и због низа проблема о којима је требало говорити. Вјерујемо да ће редовна годишња скупштина — која ће се ускоро одржати — у многоме успјети да ријеша многе проблеме и отклони недостатке који се јављају у раду овог највишег ногометног тијела на подручју Босанске Крајине.

Козара - Босна (С)

2:1 (2:1)

Студенти из Сарајева изненадили су домаће врло добром комбинаторном игром. Они су од гостујућих скипа до сада приказали најбољу игру, те је неvjероватно да су на задњем мјесту без иједног бода. Игра је била отворена. У задњих десет минута гости су били надмоћнији, те се очекивало сваког часа изједначење, али је гостима био највећа запрека вратар Козаре Петровић који има највише залуга што је Козара освојила оба бода.

Код гостију истакли су се: Штајвер, Арежица и Јокић, а код домаћих вратар Петровић, Осмић и Хаџилагић.

Судија Крагуљ из Бање Луке водио је овај сусрет добро, иако је поништио два гола Козаре.

Милорад Васић

Резултати недељних утакмица:

Бања Лука: ВСК — БОРАЦ 0:2.
Вихаћ: ЈЕДИНСТВО — БРАТСТВО 2:1.
Бос. Нови: СЛОБОДА — РУДАР 1:2.
Дрвар: БОРАЦ — РАДНИЧКИ 3:1.
Приједор: МЛАДОСТ — МЛАДОСТ (Котор Варош) 5:0.

У седмом колу се састају:

Котор Варош: Младост — Борац (Бос. Дубица);
Дрвар: Борац — Младост (Приједор);
Бос. Крупа: Братство — Раднички (Бања Лука);
Љубија: Рудар — Јединство (Вихаћ);
Бос. Нови: Слобода — ВСК (Бања Лука).

ТАБЕЛА:	1. Борац (Бос. Дубица)	6	4	2	0	23:11	10
	2. Слобода (Бос. Нови)	6	5	0	1	20:10	10
	3. Рудар (Љубија)	6	4	0	2	18:7	8
	4. Јединство (Вихаћ)	5	3	2	0	17:7	8
	5. Младост (Приједор)	8	2	3	1	16:11	7
	6. ВСК (Бања Лука)	6	2	1	3	8:15	5
	7. Братство (Бос. Крупа)	6	2	0	4	7:14	4
	8. Борац (Дрвар)	5	1	0	4	6:10	2
	9. Раднички (Бања Лука)	6	0	2	4	11:22	2
	10. Младост (Котор Варош)	6	0	2	4	9:20	2

BSK — BORAC (BOS. DUBICA) 0:2 (0:0)

BSK JE PRUŽIO DOBAR OTPOR

Banjalučani koji su u nedjelju došli na stadion promatrali su živu igru. Ovog puta zaista mladi tim BSK-a pružio je poletnu i borbenu igru težeći da od dosta jakog protivnika oduzme bar jedan bod — odnosno da postigne što bolji rezultat. Nasuprot njima gosti su ušli u borbu za bodove sa živjesnom dozom potcjenjivanja, što im se je moglo osvetiti. Da su kojim slučajem mjesto Vukotića na centru i Dubajića na lijevom krilu domaći imali okretnije igrače, Borac bi zaslužio napusto banjalučki stadion poražen, samo radi toga što je protivnika potcjenio. Kada su igrači Borca shvatili da BSK nije lak protivnik počeli su igrati nervozno i griješiti. Ipak tek pred kraj utakmice Borac je uspio postići dva zgoditka i porjedu. Gosti su bili

brži — okretniji, startovali su na prvu loptu, pa ipak ovog puta igrali su slabije nego prije tri nedjelje u susretu sa Radničkim. U drugom poluvremenu BSK-ovcima je ponestalo snage, što je uslovlilo tenisku nadmoć Borca. Nedovoljna fizička pripremljenost za prvenstvene susrete, upadljivo slaba igra Vukotića, Dubajića i Lastrića u drugom poluvremenu uslovlila je poraz BSK-a u susretu sa Dubičkim Borcem.

Kišmić je u ovom susretu bio pokretačka snaga svog tima. BSK-ovci su imali najbolje igrače u bekovskom paru Laco-Šešivarević i u half liniji Trnjenić-Radaković-Hadić.

Sudija Ibrahimbegović sa uspjehom je obavio svoju dužnost.

Ar.

У суботу почиње средњошколско првенство

У суботу утакмицом Државна индустријска школа — Пољопривредна школа почиње првенство средњих школа у фудбалу за ову школску годину. Према пријавама на овом првенству учествује укупно девет скипа: Шумарска, Нижа трговачка, Пољопривредна, Учитељска, Техничка, Економска, Гимназија, Индустријска и Медицинска школа. Према о-

ствима највише изгледа за освајање првог мјеста имају Шумарска, Гимназија и Техничка школа, по није искључено да се још нека од школа умјеша у борбу за најбоља мјеста. Велика је штета што на овогодишњем првенству не учествује прошлогодњи првак Ветеринарска школа. Све утакмице одиграваће се на игралишту Борца.

Svečana predaja zastave dobrovoljnom vatrogasnom društvu u B. Luci

Banjalučko dobrovoljno vatrogasno društvo proslavilo je ovih dana na veoma svečan način 71 godinu svoga opstanka. Ovo društvo je osnovano 1883 godine i do sada je kroz članstvo u njemu prošlo nekoliko hiljada građana. Referat o dosadašnjem radu podnio je drug Nurija Rošić, a potom je pretstavnik Tvornice duvana u Banjoj Luci predao društvu zastavu Vatrogasnog saveza BiH jer je pokroviteljstvo preuzela ova tvornica.

Ova proslava je pokazala sa kako malim i skromnim sredstvima može jedan kolektiv postići dobre rezultate u radu. Narocito je istaknuta briga Uprave društva u odnosu na odgoj podmlatka. Bilo je govora i o zalaganju nekolicine drugova čijom je zaslugom društvo i postiglo dobar uspjeh. Radi toga su neki od njih i odlikovani: ro Ejub Galešić i Vladimir G.

ОБАВИЈЕСТЕЊЕ

ОБАВИЈЕСТАВАЈУ СЕ ЧЛАНОВИ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ ДА СЕ ЧИТАОНИЦА ПОЧЕТИ СА РАБОМ НАКОН МОНТАЖЕ ПАРНИХ КОТЛОВА У ДОМУ КУЛТУРЕ.

УПРАВА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ

ОБАВИЈЕСТ

Обавјештавам све наше грађане, пријатеље «Pelagića» као и све помажуће и бивше чланове друштва који имају интересовања за horsko пјеванје и за активно учешће у хору да ће се у понедељак 13. сриједу 20. октобра у друштвеним просторима у Дому културе одржати аудиција за пријем нових чланова хора. Аудиција почиње у 19 сати.

Овим позивам и оне грађане који желе активно радити у драмској, музичкој и фолклорној секцији друштва да се пријаве и устане у друштво како би се могли укључити у рад поменутих секција.

Управа РКУД «Vaso Pelagić»

ЛИТЕРАРНА СЕКЦИЈА

Дом «V. Masleše» организује 16. октобра 1954. године у 19 часова у својим просторима

КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ

Радове читају: Зарко Свјетлановић, Љубо Баракловић, Војо Вујановић, Дордо Поповић, Витомир Лукић.

Ова најбоља рада биће награђена. Послије читања биће игранка. Улаз бесплатан.

Одбор

ПОПИСИ

Друже у еднице

Више пута наши дневни, недељни и остали листови доносе програме биоскопа, народних позоришта и друге важније огласе које читаоци прате. Међутим како Бања Лука као један од већих градова поседује четри биоскопа, Народно позориште, Дом ЈНА и друге културне установе, а читаоци, који су претплаћени на «Banjalučke novine» радо прате догађаје на овом терену, сматрам да не би било погрешно кад би се у «Banjalučkim novinama» редовно оглашавали разни програми и огласи.

Ово је важно и за остале читаоце јер нису претплаћени листа, иако су у удаљени од града и нису у могућности да прате догађаје.

Branko Samardžić, službenik Čelinaс

ОГЛАС

Турска соба комплетна и друге ствари продају се. — Адреса у администрацији листа.

Osurti

SLAB ODBIZ

Proštonedjeljom proširenom plenumu Banjalučkog nogometnog potsaveza prisustvovali su delegati samo 11 klubova, a od ukupno 28, koliko ih ima registrovanih na teritoriji Banjalučkog potsaveza. Nerazumljiv je nedolazak pretstavnika: BSK-a, Naprijeda i Rudara (Banja Luka), Mladosti (Kotor Varoš), Liječva (Topola), «M. Vidović» (Srbac), Jedinstva (Prnjavor), Kozare (Bos. Gradiška), Mladosti (Priјedor), Mladosti (Bos. Petrovac), Slobode (Mrkonjić Grad), Borca (Drvar), Slobode (Bos. Novi), Sloge (Otoka), Krajišnjaka (Velika Kladuša) i Bratstva (Bosanska Krupa), čiji nedolazak se u stvari može smatrati kao nepriznavanje ovog foruma. Vjerujemo da su neki klubovi zbog slabog materijalnog stanja bili sprečeni da pošalju svoje pretstavnike, što nije opravdano za sve. Nerazumljivo je što banjalučka društva BSK, Naprijed i Rudar nisu poslali svoje pretstavnike kada dolazak njihov nije iziskivao nikakve materijalne žrtve. Isto tako je začudjujući odnos Kozare (Bos. Gradiška) i Jedinstva (Prnjavor) koji nikada ne šalju svoje pretstavnike na ove sastanke. Kada se zna koliko koristi donose ovakvi plenumi, onda je neshvatljivo zašto svi klubovi ne žele da učestvuju u radu plenuma. Na predstojeću godišnju skupštinu Potsaveza svi klubovi trebali bi poslali svoje pretstavnike koji bi svojim radom na skupštini u mnogome pridomijeli da najviši nogometni forum u Bos. Krajinu konačno već jednom stane na zdrav oslonac.

ZASTO NE GRADSKI STADION?

Što god se je više približavao kraj utakmice BSK — Borac (Bos. Dubica) igrači BSK-a postajali su uočljivo umorniji — nepokretniji. Po završenju utakmice BSK-ovci su se žalili na odnos uprave Borca, koja je dozvolila treniranje BSK-u i Radničkom u dane kada je glavni teren zbog treniranja Juniora Borca zauzet, zbog čega su BSK-ovci prisiljeni da treniraju na uzanom terenu do ograde.

Zaista postalo je nerazumljivo zašto Borac raspolaže sa stadionom koji je za Banju Luku još uvijek jedini nogometni objekt. Možda bi zgodno bilo kada bi se o stadionu — o njegovom korištenju i održavanju brinuo specijalno odabrani odbor. Vjerujemo da bi takav odbor pravilno rješavao stvari, a ne na štetu pojedinih društava koja imaju gotovo iste potrebe kao i Borac. Pored toga stadion bi vjerovatno bio u znatno boljem stanju, a društva bi sa planom korištenja mnogo zadovoljnija bila no dosada.

IPAK NASTAVAK ODBOJKASKE LIGE

Konačno poslije višemjesečne pauze Odbojkaški potsavez koji se nalazi u Priјedoru, sa viješću o nastavku — održavanju Potsavezne odbojka lige, dao je do znanja da još uvijek postoji.

Mislimo da je učesnicima prvenstva trebalo mnogo ranije staviti do znanja da će se prvenstvo nastaviti — pogotovu kada se ima u vidu da se je pronijela vijest da se prvenstvo neće nastavljati.

Ipak nastavak odbojka prvenstva! Ova vijest je radosno primijena jer to najbolje govori da će ova prva prvenstvena ligaška odbojka sezona u Bos. Krajinu normalno biti završena. Vjerujemo da ćemo do godine u odbojka ligi imati znatno veći broj ekipa od ovogodišnjih (takmičili su se Rudar - Banja Luka, Rudar - Ljubija, Mladost - Priјedor i Partizan - Bos. Dubica) i da će prvenstvo biti mnogo organizovanije, što se može postići uz dobru volju i sa više razumijevanja.

Pokušajte i uvjerite se da je specijalna

**mješavina
za TURSKU KAFU**

„DRINKA“

zaista
prvorazrednog okusa i arome

»FRANCK« INDUSTRIJA KAVOVINA - ZAGREB

DRINKA

Tvornici strojeva i ljevaonici čelika
„JELŠINGRAD“ BANJA LUKA

POTREBNI SU:

2 elektrovarionca — hit o
1 službenik-ca za arhivu i 2 šofera II klase

Zainteresovani neka se jave u preduzeću.

„BOSANKA“

prije Krojačka zadruga
**PREDUZEĆE ZA IZRADU
ODJEĆE, RUBLJA I JORGANA
BOS. KOSTAJNICA**

Vrši izradu svih vrsta konfekcije
po umjerenim cijenama.
Posjedujemo veće količine zim-
ske konfekcije naročito zimskih
kratkih šajak kaputa „Mikado“
Zatražite posebnu ponudu cijena
na veliko

ALPINA prodavaonici
TVORNICA ŽIRI

ima sve vrste
športske i ostale
obuće, prvoklasne izrade, pristupačne
cijene.

Izvolite se uvjeriti bez obaveze na kupnju

Prodavnica Banja Luka, Vese Masleše broj 4

Upravni odbor Trgovinsko - ugostiteljske komore Banja Luka
Maršala Tita ul. br. 92

raspisuje

KONKURS

za
1 referenta za ugostiteljstvo
1 referenta za knjigovodstvenu instruktazu

Uslovi: Ekonomski fakultet odnosno Srednja ekonomska škola
sa 5 godina prakse — za referenta za ugostiteljstvo na radu u u-
gostiteljskim ili turističkim preduzećima, a za referenta za knjigo-
vodstvenu instruktazu — duža praksa u knjigovodstvu i temeljito
poznavanje knjigovodstvene problematike.

Plata prema dogovoru.

Molbe sa opisom dosadašnje službe dostaviti na gornju adresu,
do 1 novembra 1954 godine.

Objavljavamo cijenjene mušte-
rije da se u novoj renoviranoj
radnji može naručiti po mjeri ko-
žna i krznena odjeća kao i pr-
sluci od krzna, te zaštitni pojasi
za reumatičare.

Vršim sve opravke i farbanje
svih vrsta kožne odjeće uz vrlo
povoljne cijene.

JOSIP DEREH

Banja Luka
Šoše Mažara br. 2

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA
s. o. j. ŠIPRAGE
srez Kotor Varoš

raspisuje

KONKURS

za 1 poslovodu trg. pogona u
Grabovici.

Kandidat treba da ima srednju
stručnu spremu, ili najmanje 8
godina komercijalne prakse sa po-
loženim stručnim ispitom. Stan o-
bezbjeden. Plata po tarifnom pra-
višniku. Interesenti neka se jave
na gornju adresu ili na telefon
broj 3.

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA s.o.j. ŠIPRAGE
srez Kotor Varoš

u dovoljnim količinama ima na prodaju

**Rakije šljivovice
Travničkog sira
Raznog ljekovitog bilja
Krompira**

Cijena je povoljna. Interesenti za kupovinu ovih
proizvoda neka se obrate na gornju adresu ili
na telefon br. 3

HOTEL
„PALAS“
BANJA LUKA

Putnici!

Prilikom dolaska u BANJU LUKU posjetite reorganizovani
HOTEL »PALAS« gdje ćete biti najbolje i najjeftinije smješteni i
kulturno usluženi kvalitetnim jelima, mezetucima, alkoholnim i
bezalkoholnim pićima uz veoma umjerene cijene.

U restoranu svira prvorazredna glazba sa poznatim pjevačem
i pjevačicom. Svako veče muzika za ples.

U hotelu dobijete kvalitetne čevapčice i ostali roštilj.

U sastavu hotela moderno uređen bife sa raznovrsnim pićem
i mezetucima uz veoma pristupačne cijene.

Sobe kao i ostale prostorije zagrijane.

U sobama topla i hladna vođa. Gostinica stoje na raspolaga-
nju kupatila.

Cijene soba od 160.- do 400.- dinara.

Izdajemo sobe i uz mjesečni paušal.

Cijene kompletnog ručka od 150.- do 200.- dinara

Cijene večere 140.- do 190.- dinara

Cijene doručka 30.- do 50.- dinara

Primamo abonente.

USLUGA BRZA I KULTURNA!

POSJETITE NAS — PA SE

SAMI UVJERITE!

ZA POSJETU SE PREPORUČUJE

UPRAVA HOTEL »PALAS«
BANJA LUKA

Izvršili smo reorganizaciju preduzeća

ZATO U SVAKOJ
NAŠOJ RADNJI
BIĆETE ZADO-
VOLJNI SA IZRA-
DOM U NOVOJ
SEZONI